

Bruxelles, den 30.1.2019
COM(2019) 22 final

Oplæg

På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030

DA

DA

Indholdsfortegnelse

	Forord af førstestformand Frans Timmermans og næstformand Jyrki Katainen	2
1	Bæredygtig udvikling som middel til at forbedre folks liv: Europas konkurrencemæssige fordele	4
2	EU og globale udfordringer, der skal tackles.....	8
3	På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030	15
3.1	Politisk fundament for en bæredygtig fremtid	17
3.1.1	Fra lineær til cirkulær økonomi	17
3.1.2	Bæredygtighed fra gård til gaffel.....	20
3.1.3	Fremtidssikret energi, byggeri og mobilitet	22
3.1.4	Sikring af en socialt retfærdig omstilling	25
3.2	Horisontale katalysatorer for en omstilling til bæredygtighed	28
3.2.1	Uddannelse, videnskab, teknologi, forskning, innovation og digitalisering.....	28
3.2.2	Finansiering, prissætning, beskatning og konkurrence.....	30
3.2.3	Ansvarlig forretningskik, virksomhedernes sociale ansvar og nye forretningsmodeller 34	
3.2.4	Åben og regelbaseret handel	35
3.2.5	Styring og sikring af sammenhæng i politikkerne på alle niveauer.....	36
4	EU som global pioner inden for bæredygtig udvikling	39
5	Fremtidsscenerier	41

Forord af førstestformand Frans Timmermans og næstformand Jyrki Katainen

Vi europæere kan være stolte af vores resultater. Gennem integration og tæt samarbejde har vi skabt hidtil uset rigdom, høje sociale standarder og fantastiske muligheder for vores borgere. Vi har forankret vores fælles principper og værdier såsom demokrati, menneskerettigheder og retsstatsprincippet i vores traktater og skabt en Europæisk Union, der er hel og fri.

Denne succes skyldes det faktum, at europæere sætter barren højt. Vores stærke demokratiske kultur ansporer til intense debatter og med god ret. For dette er ikke tiden til at læne sig tilbage i selvtilfredshed og lade historien gå sin gang. Der er konstant behov for at forbedre levestandarden for alle europæere, at beskytte og forsvare borgerne bedre og give dem mere indflydelse samt styrke deres sikkerhedsfølelse i forhold til forskellige trusler, uanset om disse skyldes terrorisme eller klimaændringer.

Verden er i konstant forandring, og vi står midt i den fjerde industrielle revolution. Alting ændrer sig for alle. Det strider mod sund fornuft, hvis man lader som om, at dette ikke er tilfældet. Spørgsmålet er, om vi er ofre for forandringer, eller om vi vil omfavne dem og styre dem. Europæerne står over for presserende udfordringer såsom miljøforringelse og klimaændringer, demografisk omstilling, migration, ulighed og pres på de offentlige finanser. Borgerne er bekymret for deres egen og deres børns fremtid. Vi er i færd med at oparbejde en økologisk gæld, som påvirker alting. Fremtidige generationer vil være tvunget til at tilbagebetale denne gæld med høje renter, hvis vi ikke øger vores indsats.

Det er Den Europæiske Unions pligt at tjene europæerne, ikke omvendt. Den Europæiske Union skal hurtigt og effektivt hjælpe folk med at udleve deres drømme og tage hånd om deres bekymringer. Første skridt er at diagnosticere situationen og se realiteterne og kendsgerningernes ubestridelighed i øjnene. Disse kendsgerninger bør dog ikke fylde os med bekymringer og frygt, men snarere inspirere os.

Mange af disse bekymringer vedrører udfordringer, der rækker ud over grænser og bringer jobs, vores velstand, vores levestandarder, vores frihed og vores sundhed i fare. Ingen stat eller nation kan håndtere disse udfordringer effektivt alene. Vi har brug for Den Europæiske Unions størrelse, som – når medlemsstaterne står sammen og handler beslutsomt – er en global magtfaktor. Men i sidste ende vil selv en samlet indsats på europæisk plan ikke være nok; vi har behov for en dagsorden med global virkning, og denne dagsorden indfanges bedst af de 17 mål for bæredygtig udvikling, som 193 stater blev enige om, herunder Den Europæiske Union og dens medlemsstater. Disse mål for bæredygtig udvikling indtegner en rute for, hvordan vi løser de udfordringer, som vi står overfor, og hvordan vi forbedrer vores omgivelser og vores liv.

Bæredygtig udvikling er et kompliceret spørgsmål, men et enkelt koncept: Det handler om at sørge for, at vores økonomiske vækst gør det muligt for os at opretholde en model, der skaber hæderlige resultater for hele menneskeheden, og om at sikre, at mennesker ikke forbruger flere ressourcer, end jorden kan tilbyde. Dette betyder, at vi er nødt til at modernisere vores økonomi, så den tager bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre til sig, korrigerer ubalancerne i vores fødevarer system og bringer vores mobilitet og den måde, hvorpå vi genererer og anvender energi og udformer vores bygninger, over i et

bæredygtigt spor. Hvis vi skal nå dette mål, er vi også nødt til at målrette hele vores videnskabelige indsats, vores finansielle midler, beskatning og styreform til at nå målene for bæredygtig udvikling.

Dette er ikke et spørgsmål om højre eller venstre, det er et spørgsmål om rigtigt eller forkert. Heldigvis har Den Europæiske Union takket være sine store konkurrencemæssige fordele et godt udgangspunkt. Europa har udviklet nogle af verdens højeste miljøstandarder, gennemført ambitiøse klimapolitikker og kæmpet for Parisaftalen om klimaændringer. Gennem sine eksterne politikker og sin åbne, regelbaserede handelsdagsorden har Den Europæiske Union også delt bæredygtige løsninger med tredjelande.

Den Europæiske Union blev grundlagt på præmissen om, at "verdensfreden kun vil kunne sikres gennem skabende kræfter, der står mål med de farer, der truer den", som Robert Schuman så elegant formulerede det for 70 år siden. I dag kan vi føje "vores befolkningers velvære og overlevelse" til "verdensfreden".

Bæredygtighedsdagsordenen er en positiv dagsorden, fordi den handler om at gøre folks liv bedre. Europa har alle forudsætninger for at tackle den største af alle udfordringer. Vi kan gøre dette – sammen. Det, vi har brug for, er alles engagement og den politiske vilje til at gennemføre. Samtidig med at andre bevæger sig baglænds, skal Europa nu bevæge sig fremad, forbedre sin konkurrenceevne, investere i bæredygtig vækst og vise vejen fremad for resten af verden.

Det er ikke nok at have en vision, vi er også nødt til at nå til enighed om en konkret vej til målet. Dette oplæg er vores bidrag til denne debat.

Vi var ikke blevet færdige med det uden europæiske interessenters uvurderlige input. Civilsamfundet, den private sektor og akademiske kredse er en del af denne debat. Multiinteressentplatformen på højt niveau om målene for bæredygtig udvikling, som Europa-Kommissionen oprettede i 2017, har været en meget positiv øvelse i at samle tværgående idéer.

De spørgsmål, der tages op i dette oplæg, har til formål at oplyse en debat blandt borgere, interessenter, regeringer og institutioner i de kommende måneder med henblik på at inspirere debatten om Europas fremtid, udarbejdelsen af Den Europæiske Unions strategiske dagsorden for 2019-2024 og den næste Europa-Kommissions fastlæggelse af prioriteter.

1 Bæredygtig udvikling som middel til at forbedre folks liv: Europas konkurrencemæssige fordele

På FN's generalforsamling i september 2015 undertegnede lande fra hele verden 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling (FN's 2030-dagsorden) og dens 17 mål for bæredygtig udvikling og nåede til enighed om en konkret "to-do-liste for mennesker og planet"¹. Verdens ledere forpligtede sig til at udrydde fattigdom, beskytte planeten og sikre, at alle mennesker kan leve i fred og velstand. Målene for bæredygtig udvikling udgør sammen med Parisaftalen om klimaændringer køreplanen for en bedre verden og den globale ramme for internationalt samarbejde om bæredygtig udvikling og dens økonomiske, sociale, miljømæssige og ledelsesmæssige dimensioner. EU var en af de førende kræfter bag FN's 2030-dagsorden og har engageret sig fuldt ud i gennemførelsen af den.

Bæredygtig udvikling – den udvikling, som opfylder nuværende generationers behov uden at bringe kommende generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare – er dybt rodfæstet i det europæiske projekt. Europæisk integration og EU's politikker har været med til at overvinde fattigdom og hungersnød i efterkrigstiden og har skabt et område med frihed og demokrati, hvor europæiske borgere har haft mulighed for at opnå velstand og velvære på et hidtil uset niveau.

EU har konstant stræbt efter mere inklusive samfund, som bygger på demokrati og retsstatsprincippet som afspejlet i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union². EU's sociale standarder og sundhedsstandarder er blandt de mest ambitiøse i verden, og Europa er det kontinent, der har den højeste forventede levetid. Vores sociale markedsøkonomi har skabt velstand og sørget for sikkerhed takket være stærke velfærdssystemer. Væsentlige investeringer i forskning og innovation har drevet nye teknologier og produktionsmodeller og muliggjort en mere bæredygtig anvendelse af ressourcer og udbredelse af digitale løsninger. Sunde budgetter og moderne økonomier er af afgørende betydning; fremskridt i retning af sunde finanspolitikker og strukturreformer har nedbragt gælds niveauerne og stimuleret jobskabelsen. Beskæftigelsesfrekvensen for personer i alderen 20-64 år steg til 73,5 % i tredje kvartal af 2018, hvilket er det højeste niveau nogensinde i EU. Dette har haft en positiv virkning på produktiviteten og væksten i Europa. Selv om der stadig findes økonomiske, sociale og territoriale forskelle mellem EU-medlemsstater og regioner³, har EU's samhørighedspolitik hjulpet alle med at vokse og mindske disse afvigelser over hele kontinentet (opadgående konvergens). EU har derudover fastsat nogle af de højeste sociale og miljømæssige standarder, indført nogle af de mest ambitiøse politikker for at beskytte menneskers sundhed og er blevet den globale forkæmper i bekæmpelsen af klimaændringer. EU's medlemsstater har gjort bemærkelsesværdige fremskridt inden for mange områder af FN's 2030-dagsorden, og som et resultat heraf er EU et af de bedste steder i verden at bo, hvis ikke det bedste.

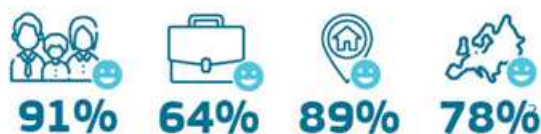
¹ FN's generalsekretær Ban Ki-moon på topmødet for vedtagelse af udviklingsdagsordenen efter 2015 i New York den 25. september 2015. Findes på: <https://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>

² EUT C 202 af 7.6.2016.

³ Min region, mit Europa, vores fremtid: Syvende rapport om økonomisk, social og territorial samhørighed, 2017. Findes på: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion7/7cr.pdf.

Hovedparten af svarpersonerne er tilfredse med deres privatliv, beskæftigelse, liv i det land, de bor i, og liv i EU:

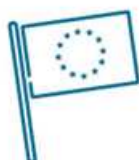

Europas fremtid, Eurobarometer 2017

Den Europæiske Union er et af de bedste steder at bo

- ✓ Ni EU-27-medlemsstater er placeret blandt de 20 lande i verden, som har den lykkeligste befolkning, med Finland på en førsteplads⁴.
- ✓ Den overordnede livstilfredshed i EU, som er baseret på EU-borgeres subjektive velvære, ligger på 70 %⁵.
- ✓ Elleve EU-27-medlemsstater ligger i den globale top-20 på Det Europæiske Ungdomsforums Youth Progress Index⁶. Youth Progress Index er et af de første instrumenter, der er udviklet med henblik på uafhængigt af økonomiske indikatorer at fortælle hele sandheden om, hvordan livet er for et ungt menneske i dag.

61 % af europæerne ser Den Europæiske Union som et stabilt område i en urolig verden, og optimismen med hensyn til EU's fremtid er stigende.

Eurobarometer rapport 2018

---

⁴ World Happiness Report 2018, af John F. Helliwell, Richard Layard og Jeffrey D. Sachs.

⁵ Eurostat, livskvalitetsindikatorer. Findes på: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_indicators

⁶ Det Europæiske Ungdomsforum, Youth Progress Index 2017. Findes på: <https://www.youthforum.org/youth-progress-index>.

EU-medlemsstaterne er blandt de førende med hensyn til at nå målene for bæredygtig udvikling

I en global sammenligning ligger syv EU-27-medlemsstater i **top-10** på det globale indeks for målene for bæredygtig udvikling, og alle EU-27-medlemsstater ligger i **top-50** (ud af 156):

EU-27-medlemsstaterne har i gennemsnit den **højeste score** for **SDG 1** (udrydde fattigdom i alle dens former overalt).

EU-27-medlemsstaterne har i gennemsnit den **anden højeste score** for **SDG 3** (sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper).

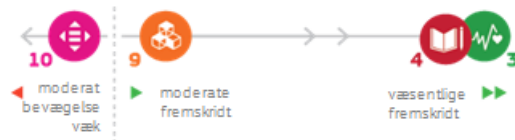
EU-27-medlemsstaterne **scorer i gennemsnit lavest** for **SDG 12** (sikre bæredygtigt forbrug og bæredygtige produktionsmønstre) og **SDG 14** (bevare havene og bruge havene og de marine ressourcer på bæredygtig vis for at fremme bæredygtig udvikling).

Der er **væsentlige forskelle** mellem og inden for medlemsstaterne med hensyn til at nå SDG 10 (mindske ulighed i og mellem lande).

EU har i løbet af de seneste fem år gjort **gode fremskridt i retning af** næsten alle mål for bæredygtig udvikling (SDG'er).

Kilde: SDSN SDG Index; Eurostat, "Sustainable Development in the European Union, 2018-udgave.

Intet er dog nogensinde færdigt eller permanent fastlagt. Vores demokrati, økonomi og naturlige miljø har behov for en løbende indsats for at konsolidere det, vi har opnået, overvinde den økonomiske og finansielle krises negative virkning helt, afkoble forbedringer af vores sundhed, velfærd og velvære fra forringelse af miljøet, overvinde sociale uligheder og håndtere udfordringer, som ikke kender nogen grænser.

Vi befinder os midt i den fjerde industrielle revolution, og forandringerne vil påvirke alle. Spørgsmålet er, om vi bliver i stand til at lede og styre indsatsen i overensstemmelse med vores værdier og interesser. EU og medlemsstaterne har væsentlige konkurrencemæssige fordele, som gør det muligt for os at tage styringen og modernisere vores økonomier, sikre vores naturlige miljø og forbedre alle europæeres sundhed og velvære. At gøre dette vil kræve, at vi tager målene for bæredygtig udvikling til os, samtidig med at vi investerer yderligere i færdigheder, innovation og nye teknologier, og dermed bidrager til at drive omstillingen af vores økonomi og samfund over i et bæredygtigt spor.

Vi er nødt til at overveje, hvordan vi skal udvikle vores produktions- og forbrugsmønstre. Vi er nødt til at handle nu, hvis vi skal stoppe den globale opvarmning og tabet af økosystemer og biodiversitet, som truer vores velvære, udsigter til bæredygtig vækst og selve livet på denne planet. Selv om vi har kapacitet til at gøre dette, har vi ikke den luksus at have meget tid til vores rådighed. Til trods for de fremskridt, der er gjort, findes der stadig omfattende uligheder og territoriale forskelle. Det er vigtigt at håndtere dette for at skabe et retfærdigt samfund, men også for at beskytte og styrke den sociale sammenhængskraft og sikre social og politisk stabilitet i og mellem medlemsstaterne i EU.

Derudover er en respekteret og effektiv regelbaseret multilateral verdensorden den bedste modgift mod jungleloven i en anarkistisk verden fyldt med atomvåben, ekstremisme og begrænsede ressourcer. Der findes i stigende grad en farlig nationalistisk strømning af "mit land først", som kan føre til ufred og konflikt. Flere lande er begyndt at vende ryggen til deres globale forpligtelser med hensyn til menneskelig velfærd, sikkerhed, miljøbeskyttelse og klimainsats og vender dermed op og ned på en regelbaseret orden.

Målene for bæredygtig udvikling er ikke et mål i sig selv, men de fungerer som vores kompas og kort. De tilbyder det nødvendige langsigtede perspektiv, som strækker sig ud over valgperioder og kortsigtede hensyn til hurtige gevinster. De er med til at vejlede os, så vi kan opretholde solide demokratier og opbygge moderne og dynamiske økonomier, og bidrager til en verden med bedre levestandarder, stadig mindre uligheder og sikkerhed for, at ingen efterlades, samtidig med at de virkelig respekterer vores planets begrænsninger og sikrer den for fremtidige generationer.

Mål for bæredygtig udvikling

Kilde: De Forenede Nationer.

Siden starten af sin mandatperiode har Juncker-Kommissionen arbejdet på at gøre bæredygtig udvikling til mainstream i sine politikker⁷ og har allerede lagt fundamentet til den næste generation af bæredygtige politikker: fra den europæiske søjle for sociale rettigheder og den nye europæiske konsensus om udvikling til den værdibaserede strategi "Handel for alle", den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene og et europæisk uddannelsesområde, fra pakken om den cirkulære økonomi, pakkerne om et mobilt Europa og energiunionen til strategien for blå vækst og strategien for bioøkonomi og fra investeringsplanen og handlingsplanen for bæredygtig finansiering til EU's dagsorden for byerne og naturhandlingsplanen osv.

⁷ Bilag 3 til oplægget indeholder mere detaljerede oplysninger om, hvordan Juncker-Kommissionens vigtigste initiativer bidrager til FN's 2030-dagsorden og Parisaftalen om klimaændringer.

Juncker-Kommissionen har også foreslået at gøre EU's finanser mere bæredygtige ved at styrke koblingen mellem EU-midler og retsstatsprincippet og gennem et mere ambitiøst mål på 25 % for klimaudgifterne i det kommende EU-budget.

Juncker-Kommissionen har for nylig fremlagt en langsigtet strategisk vision for en fremgangsrig, moderne, konkurrencedygtig og klimaneutral EU-økonomi i 2050⁸. Denne vision baner vejen for et strukturelt skift i den europæiske økonomi, som skal fremme bæredygtig vækst og beskæftigelse.

Alle disse strategiske politikker skal gennemføres helt og utvetydigt i praksis. Det vil også blive nødvendigt at supplere dem med yderligere handling i erkendelse af det faktum, at alle politikker er gensidigt afhængige, samtidig med at der tages hensyn til nye udfordringer, nye fakta og ny dokumentation, efterhånden som de dukker op. Social dialog og frivillige tiltag i den private sektor har også en vigtig rolle at spille i denne sammenhæng.

EU er særdeles godt placeret til at føre an. Der er som følge af andre globale magters tilbagetrækningspolitikker ved at åbne sig et politisk tomrum. Dette er for EU en vigtig mulighed for at tage ansvar og bane vejen for andre.

I maj i år vil EU-borgerne vælge et nyt Europa-Parlament. En ny Kommission tiltræder efter planen til efteråret. Udløbsdatoen for "Europa 2020-strategien" for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst⁹ nærmer sig hurtigt. Vi er derfor nødt til at se fremad mod den næste femårige politiske cyklus for Europa og den nye flerårige finansielle ramme, som løber fra 2021 til 2027. Det Europæiske Råd¹⁰ tog godt imod Kommissionens intention om at udsende dette oplæg, som bør bane vejen for en omfattende gennemførelsesstrategi i 2019. Dette oplæg indleder også en debat om at videreudvikle EU's vision for bæredygtig udvikling og fokus for sektorspecifikke politikker efter 2020 og samtidig forberede den langsigtede gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling¹¹. Kommissionen ønsker at bidrage til en virkelig omfattende og fremsynet debat om Europas fremtid, og bæredygtig udvikling er uløseligt forbundet med denne fremtid.

2 EU og globale udfordringer, der skal tackles

EU's økonomiske nøgletal er som følge af reformindsatsen på alle niveauer blevet bedre efter den økonomiske og finansielle krise¹². Nye prognoser¹³ peger dog i retning af et behov for at øge vækstraterne, nedbringe gældskvoterne og opretholde den finanspolitiske disciplin for at skabe rammen for en solid økonomi. De kommende år kan på grund af store negative risici føre til tab af momentum, medmindre vi gør en indsats for at øge den økonomiske modstandsdygtighed og sammenhængskraft og gør noget ved de strukturelle sårbarheder. Hvis vi gennemfører de nødvendige reformer, herunder gennem investeringer i forskning og innovation, offentlige tjenester, velfærdssystemer og miljøbeskyttelse, kan vi på den anden side skabe mere velvære og en stærkere fremtid. Det er nødvendigt at træffe foranstaltninger

---

⁸ COM(2018) 773 final.

⁹ COM(2010) 2020 final.

¹⁰ EUCO 13/18 – Det Europæiske Råd (18. oktober 2018), konklusioner, III.12.

¹¹ COM(2016) 739 final.

¹² Årlig vækstundersøgelse 2018 (COM(2017) 690 final).

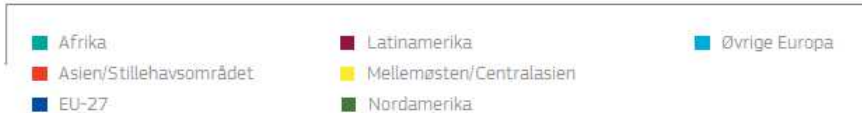
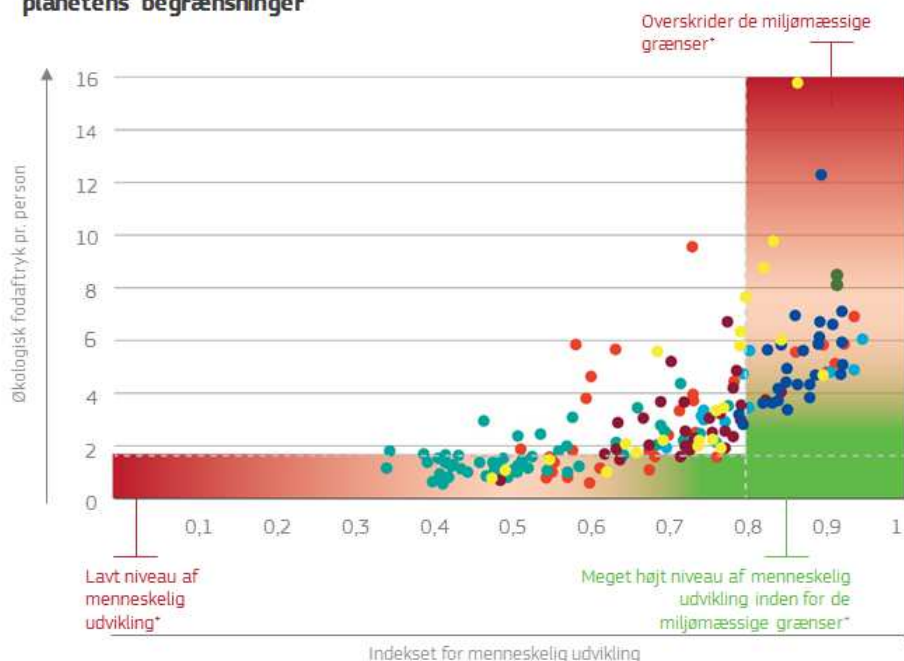
¹³ Europæisk økonomisk prognose – efterår 2018, offentliggjort den 8. november 2018. Findes på: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip089_en_0.pdf.

på både EU- og medlemsstatsniveau for at fremtidssikre skatte- og pensionssystemer, herunder stabile skatteindtægter i det indre marked.

Derudover er mange udfordringer blevet mere presserende og truer vores velvære og økonomiske velstand. Alle disse udfordringer er komplekse og stærkt forbundne, hvilket betyder, at håndtering af én kan have en positiv effekt på andre.

Det mest alvorlige bæredygtighedsunderskud og vores største udfordring er den økologiske gæld, som vi opbygger ved at overforbruge og udtømme vores naturressourcer, hvilket bringer vores evne til at sørge for, at kommende generationers behov kan blive dækket under hensyntagen til vores planets begrænsninger, i fare. Det globale pres på centrale ressourcer – fra ferskvand til frugtbar jord – bringer den menneskelige eksistens i fare. Menneskeheden forbruger i dag, hvad der svarer til 1,7 jordkloder¹⁴. Eftersom det globale forbrug af materielle ressourcer blev fjortendoblet mellem år 1900 og 2015 og forventes at blive mere end fordoblet mellem 2015 og 2050¹⁵, bevæger verden sig hastigt mod adskillige tippepunkter. Dette udgør både en belastning for miljøet og en alvorlig udfordring for EU's økonomi, som er afhængig af materialer fra de internationale markeder.

Intet land har alene opnået et højt niveau af menneskelig udvikling inden for planetens begrænsninger

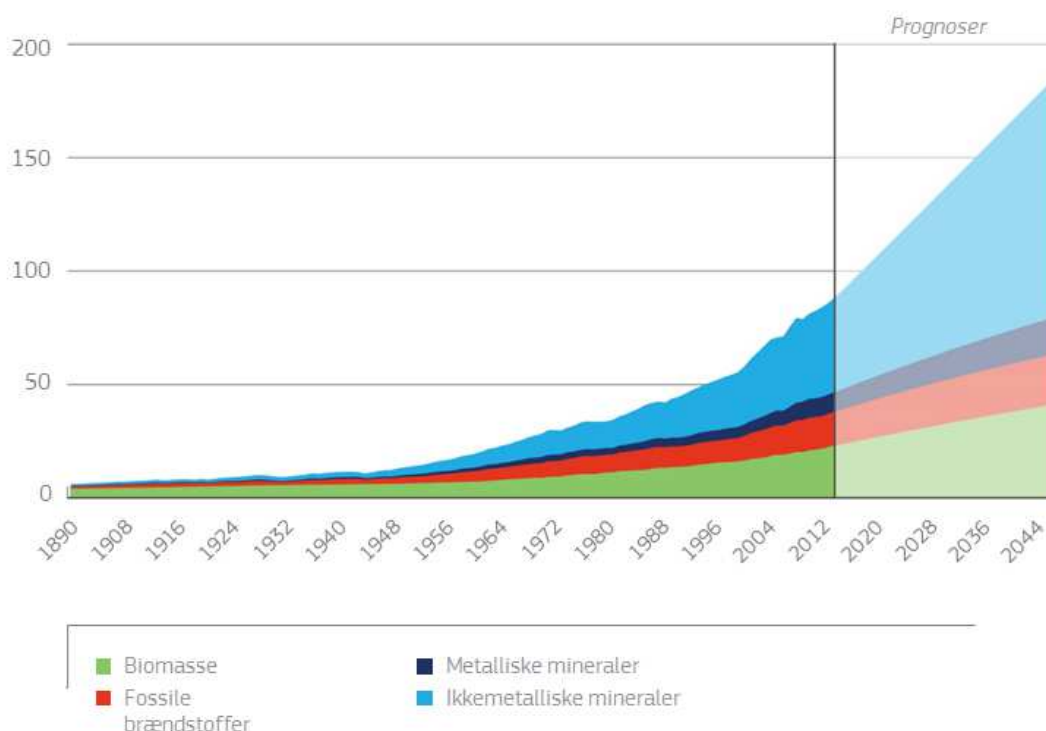

Kilde: Global Footprint Network, UNDP.
 Note: Data for indekset for menneskelig udvikling og miljømæssige grænser fra 2014

¹⁴ Global Footprint Network. Findes på: <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>.

¹⁵ Europa-Kommissionen, 2018-resultattavlen for råstoffer.

Omstilling til en cirkulær økonomi er afgørende, da den globale materialeudvinding stiger støt

Kilde: Europa-Kommissionen, det europæiske innovationspartnerskab (EIP) om råstoffer, Raw Materials Scoreboard 2018, baseret på FN's miljøprogram (historiske data) og Hatfield-Dodds et al. (2017) (prognoser).

Biodiversitet og økosystemer trues i stigende grad af menneskelig aktivitet. På blot 40 år er de globale bestande af hvirveldyrarter faldet med gennemsnitligt 60 %¹⁶. Tropiske skove ødelægges i hurtigt tempo – hvert år går et areal svarende til Grækenland tabt. Dette er ikke "andres problem". I EU er kun 23 % af arterne og 16 % af levestederne sunde. Animalske fødevarer sætter et særligt stort arealmæssigt fodaftryk¹⁷, og den stigende efterspørgsel efter fisk og skaldyr lægger et stort pres på havets økosystemer¹⁸.

De globale udledninger af drivhusgasser fortsætter med at stige i et foruroligende tempo med forbruget af energi, men også overforbrugt af ressourcer og ødelæggelsen af økosystemer, som de vigtigste drivkræfter. Transportområdet står for 27 % af EU's drivhusgasemissioner, og mange byområder overskrider de aftalte EU-begrænsninger for luftforurening. Fødevarereproduktionen er stadig en væsentlig forbruger af vand og energi og udleder af forurenende stoffer og står for ca. 11,3 % af EU's drivhusgasemissioner. I EU nyder fossile brændstoffer fortsat godt af offentlige tilskud til en værdi af ca. 55 mia. EUR om året, eller ca. 20 % af EU's udgifter til import af brændstof, til trods for EU's ambitiøse dekarboniseringsforanstaltninger og forpligtelser til udfasning af tilskud i G7 og G20¹⁹.

¹⁶ WWF. 2018. Living Planet Report – 2018: Aiming Higher. Grooten, M. and Almond, R.E.A.(Eds). WWF, Gland, Schweiz.

¹⁷ Det Europæiske Miljøagentur (2017), "Food in a green light. A systems approach to sustainable food".

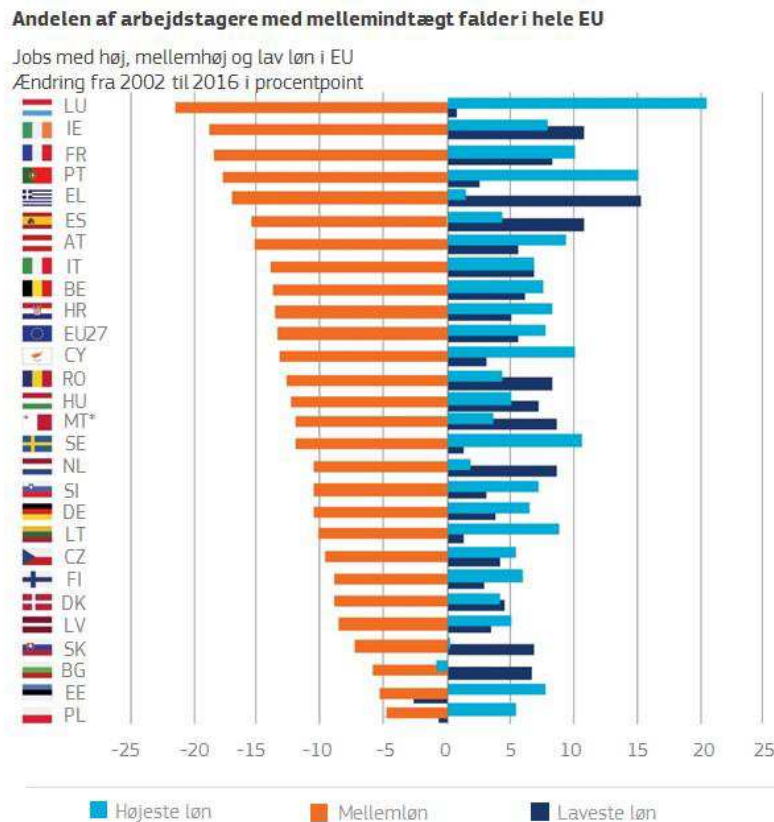
¹⁸ SWD(2016) 319 final.

¹⁹ COM(2019) 1.

EU har samlet set været i stand til at nedbringe sine egne udledninger og afkoble dem fra den økonomiske vækst og bidrager dermed solidt til den globale indsats, også under hensyntagen til de emissioner, der er indregnet i EU's import og eksport²⁰. Der er dog behov for en større indsats – både på EU-plan og globalt.

Hvis der ikke tages hånd om den ødelæggende effekt af klimaændringer og forringelse af naturkapital, vil den i alvorlig grad påvirke økonomien, mindske livskvaliteten over hele kloden og øge intensiteten og frekvensen af naturkatastrofer, hvilket vil bringe flere liv i fare. Selv om det ikke er gratis og kræver en stor fælles indsats at vende disse negative tendenser, vil prisen for manglende handling og de deraf afledte sociale konsekvenser være meget højere²¹.

EU's sociale velfærdsmodel, som er en hjørnesteen i det europæiske projekt, står ikke blot over for en global udfordring – den befinder sig også på usikker grund. Teknologiske, strukturelle og demografiske forandringer i en globaliseret verden ændrer karakteren af arbejde og stiller spørgsmålstejn ved vores solidaritet, hvilket undergraver løftet om, at hver generation kan håbe på at arve en bedre verden end den forrige. Dette kan også øge truslen mod EU's kerneværdier – demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder.

Kilde: Employment and Social Developments in Europe (ESDE), 2018.
Note: Ændring for Malta fra 2009 til 2016.

²⁰ Grundig analyse til støtte for Kommissionens meddelelse COM(2018) 773 final, afsnit 5.6.2.3.

²¹ Dante Disparte, "If You Think Fighting Climate Change Will Be Expensive, Calculate the Cost of Letting It Happen", 12. juni 2017, Harvard Business Review online. Findes på: <https://hbr.org/2017/06/if-you-think-fighting-climate-change-will-be-expensive-calculate-the-cost-of-letting-it-happen>

På nuværende tidspunkt risikerer ca. 22,5 % af EU's befolkning fattigdom eller social eksklusion, og 6,9 % af europæerne lider stadig alvorlige materielle afsavn. I 2017 faldt indkomstuligheden i EU-medlemsstaterne for første gang siden finanskrisen. Indkomstuligheden er dog stadig for stor, og velstanden koncentrerer fortsat i toppen. Dette har flere sociale konsekvenser og fører til forskelle hvad angår velvære og livskvalitet. EU-medlemsstaterne står også over for en række udfordringer med hensyn til at sikre billig energi til alle europæere, idet millioner kæmper for at holde deres hjem varme²². Samtidig med at ca. 43 millioner mennesker i EU ikke har råd til et almindeligt kvalitetsmåltid hver anden dag²³, spilder vi ca. 20 % af vores fødevarerproduktion²⁴, og over halvdelen af EU's voksne befolkning er overvægtig²⁵, hvilket øger risikoen for alvorlige sundhedsproblemer. En anden sundhedsrisiko er antimikrobiel resistens, som kan medføre over 10 millioner dødsfald om året i de kommende årtier²⁶.

I EU...

Kilde: Eurostat, Europa-Kommissionen, EU Fusions.

I dag er der stadig ikke fuld lighed mellem kvinder og mænd. Uanset det faktum, at kvinders beskæftigelsesfrekvens er historisk høj, og at der er flere kvinder i magtfulde stillinger end nogen sinde før, så er fremgangen stagneret eller endda vendt til tilbagegang inden for andre områder²⁷. Tolv EU-medlemsstater har bevæget sig baglænds i løbet af de seneste ti år hvad angår balancen mellem kønnene med hensyn til den tid, der bruges på omsorg, husligt arbejde og sociale aktiviteter. Der er fortsat kløfter med hensyn til beskæftigelse og løn²⁸.

²² Eurostat, "Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context", 2018-udgave.

²³ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste_en.

²⁴ Eurostat, "Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context", 2018-udgave.

²⁵ Eurostat, "Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context", 2018-udgave.

²⁶ FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO), 2016, Antimicrobial resistance and our food systems: challenges and solutions. Findes på: <http://www.fao.org/3/a-i6106e.pdf>

²⁷ Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (2017), kønsligestillingsindekset 2017 – "Measuring gender equality in the European Union 2005-2015", pressemeddelelse af 11. oktober 2017. Findes på:

<https://eige.europa.eu/news-and-events/news/gender-equality-index-2017-progress-snails-pace>

²⁸ Europa-Kommissionen, 2018 Betænkning om ligestilling mellem kvinder og mænd i EU.

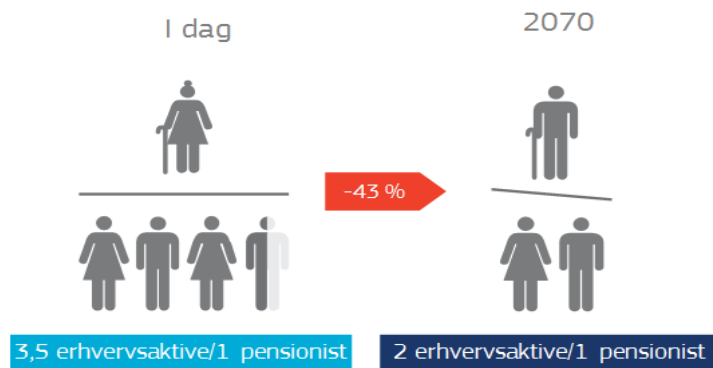

Hovedparten af de europæiske svarpersoner tror, at livet for nutidens børn vil blive sværere end livet for personer fra deres egen generation.

Eurobarometerreport 2017

Det er en stor bedrift, at EU har den højeste forventede levealder i verden. Men udviklingen med et stadig større antal ældre mennesker koblet med en stadig mindre befolkning i den erhvervsdygtige alder medfører sine egne udfordringer for vores socioøkonomiske model. Aldring i kombination med lang levetid og øget sandsynlighed for kroniske sygdomme kan have en alvorlig indvirkning på de offentlige finanser, herunder sundhedssystemerne. Dette vil også øge risikoen for ulighed mellem generationer.

Andelen af mennesker over 65 sammenlignet med befolkningen i den erhvervsdygtige alder vil stige hastigt

Kilde: Eurostat, Europa-Kommissionen.

Note: Denne grafik viser ældrekvoten — defineret som andelen af personer over 65 som en procentdel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (dvs. personer i aldersgruppen 15-64).

Uligheder og forringelsen af den sociale mobilitet udgør en risiko for vores samlede økonomiske udvikling²⁹ og sociale sammenhængskraft. EU klarer sig generelt relativt godt med hensyn til indkomstulighed, men mindre godt med hensyn til lige muligheder. Ulighed med hensyn til muligheder kan hindre dele af befolkningens sociale og arbejdsmarkedsmæssige inklusion, hvilket hæmmer vækstmulighederne. Det er afgørende at håndtere ulighederne, hvis offentligheden skal støtte omstillingen til bæredygtighed. Den stigende fristelse til isolationisme og nationalisme kan være et tegn på, at alt for mange

²⁹ OECD(2015), In It Together: Why Less Inequality Benefits All, OECD Publishing, Paris.

europæere ikke føler sig godt beskyttet i en verden, som forekommer dem at være stadig mere uretfærdig. Det er dog tydeligt, at ingen medlemsstat er stor og stærk nok til at tackle transnationale udfordringer alene, men i EU kan vi i forening tilbyde beskyttelse.

Uligheder i global skala giver også anledning til dyb bekymring. I betragtning af de store forskelle i befolkningstilvækst og levestandarder på tværs af kloden, og i en situation, hvor de globale temperaturer fortsætter med at stige og økosystemer forsvinder, vil vi uden tvivl opleve en stigning i tvangsfordrivelse og migration i hele verden. I 2050 anslås det eksempelvis, at flere hundrede millioner mennesker vil flygte fra deres hjem på grund af klimaændringer og forringelse af miljøet³⁰. Dette er et tydeligt eksempel på, hvordan de mange komplekse spørgsmål er tæt forbundne og gensidigt afhængige, og på, hvorfor de kræver en omfattende reaktion. Der er ganske enkelt ikke nogen mirakelløsning på nogen af de store og svære udfordringer.

Det er en overvældende opgave at modernisere vores økonomiske model, tage hånd om de sociale problemer, vi står overfor, og fortsætte med at fremme et stærkt, regelbaseret, multilateralt samarbejde. Men dette er de nødvendige ingredienser, hvis vi vil sikre social stabilitet, få vores økonomier til at trives og forbedre vores sundhed. Vores frie samfund kræver økonomisk dynamik og løbende investeringer i centrale støtteteknologier og uddannelse. En bedre fremtid for alle kræver, at vi genopfinder en form for bæredygtig vækst på grundlag af en forståelse af, at de naturlige grænsebetingelser i det 21. århundrede er meget anderledes end betingelserne i det forrige århundrede. Vi hilser denne udfordring velkommen.

Målene for bæredygtig udvikling er pr. definition globale mål, som gælder for alle dele af verden, og vi må håndtere dem i overensstemmelse hermed. Vi er nødt til at arbejde ud fra et internationalt perspektiv, gå foran med et godt eksempel, fastsætte globale standarder og lokke lande, industrier og mennesker til at tilslutte sig denne mission. EU kan som verdens største indre marked, handelsblok og investor samt den største yder af udviklingsbistand have en meget stor indflydelse på, om FN's 2030-dagsorden bliver en succes. EU har allerede indført mange af de mest moderne politikker i verden med henblik på at fremme bæredygtighed. Vi må fortsætte på denne kurs, men tempoet skal sættes op for at sikre et bæredygtigt Europa i 2030. Vi har ikke råd til at efterlade ansvaret til kommende generationer, og vores tidsvindue bliver hele tiden mindre. De beslutninger, som vi træffer eller ikke træffer i de kommende år, vil afgøre, om vi kan få vendt disse tendenser eller ej.

---

³⁰ Den Internationale Organisation for Migration, "Migration, Environment and Climate Change: Assessing the Evidence", 2009.

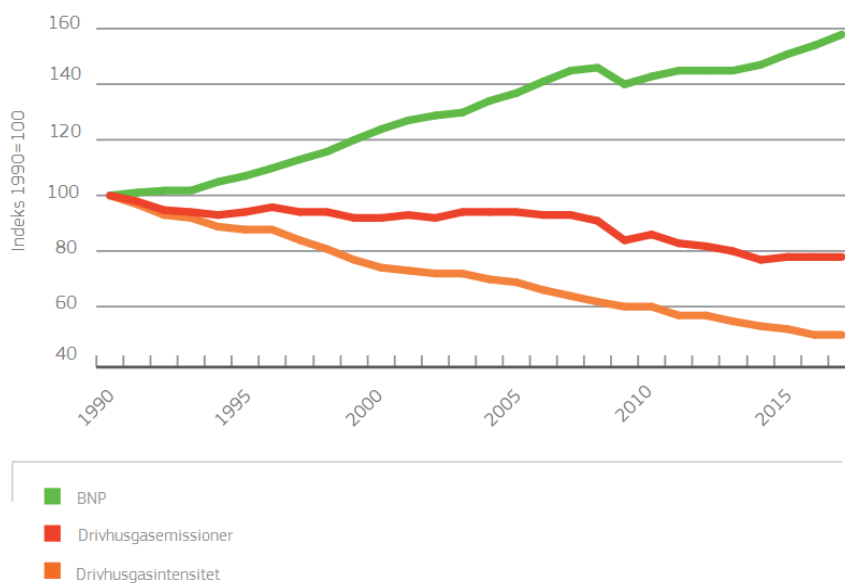
3 På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030

Bæredygtig udvikling handler om at forbedre menneskers levestandard ved at give dem reelle valg, skabe gunstige betingelser og formidle viden og bedre information. Dette bør medføre en situation, hvor vi "lever et godt liv i en ressourcebegrænset verden"³¹ ved hjælp af smartere anvendelse af ressourcerne og en moderne økonomi, der tjener vores sundhed og velvære.

Vi bør derfor fortsætte på den kurs, vi har udstukket: en omstilling til en CO₂-fattig, klimaneutral, ressourceeffektiv og biologisk mangfoldig økonomi i fuld overensstemmelse med FN's 2030-dagsorden og de 17 mål for bæredygtig udvikling. Det er nødvendigt, at denne omstilling gavner alle, ikke efterlader nogen og sikrer lighed og rummelighed. Vores økonomiske vækst er nødt til at være mindre afhængig af ikkevedvarende ressourcer, så vi kan maksimere anvendelsen af bæredygtigt forvaltede vedvarende ressourcer og økosystemtjenester.

EU har allerede iværksat denne omstilling. Mellem år 2000 og 2015 voksede beskæftigelsen i miljøsektoren hurtigere end i den samlede økonomi³². Lavemissionsteknologier er i færd med at blive en vigtig handelsvare, og EU nyder godt af væsentlige handelsoverskud. I løbet af perioden 2012-2015 nåede EU's eksport af vedvarende energiteknologier op på 71 mia. EUR og overgik dermed importen med 11 mia. EUR. EU viser allerede, at det er muligt at få økonomien til at vokse og nedbringe kulstofemissionerne samtidig.

EU viser, at økonomisk vækst og omstilling til en lavemissionsøkonomi er forenelige

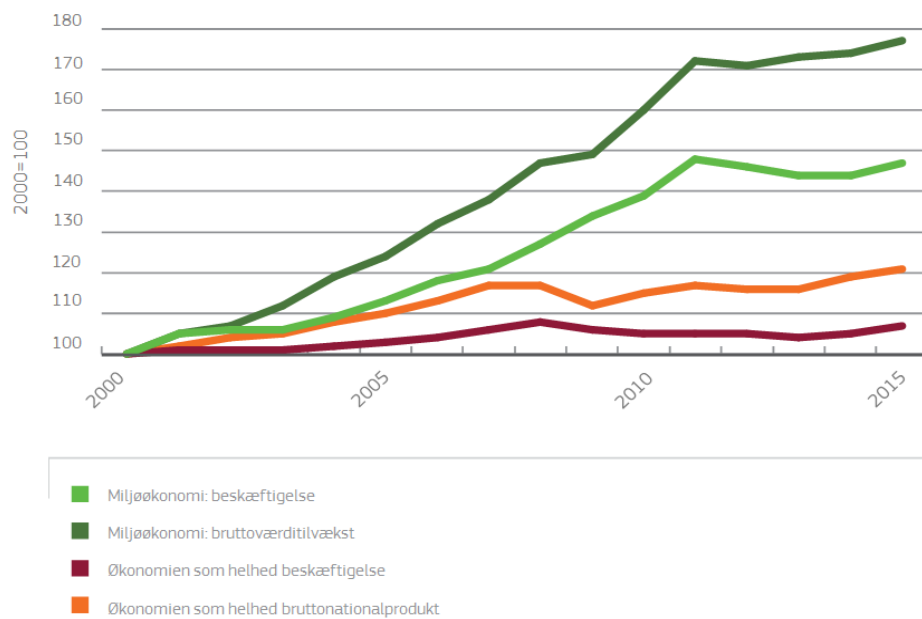
Kilde: Europa-Kommissionen, Det Europæiske Miljøagentur.

³¹ 7. miljøhandlingsprogram. Findes på: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013D1386>.

³² Eurostat, Environmental economy – statistics on employment and growth. Findes på: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/10420.pdf>. Miljøøkonomien omfatter to brede grupper af aktiviteter og/eller produkter: "miljøbeskyttelse" – alle aktiviteter i forbindelse med undgåelse, nedbringelse og eliminering af forurening og enhver anden forringelse af miljøet; "ressourceforvaltning" – bevarelse og vedligeholdelse af bestanden af naturressourcer og dermed beskyttelse mod udtømming.

I EU vokser de miljøøkonomiske sektorer hurtigere end økonomien som helhed

Kilde: Eurostat, Europa-Kommissionen.

EU kan fastlægge standarderne for resten af verden, hvis vi går forrest med gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling og omstillingen til en bæredygtig økonomi, herunder gennem intelligente investeringer i innovation og centrale støtteteknologier. EU vil i så fald blive den første til at høste fordelene ved omstillingen og ville også have den største konkurrencemæssige fordel på morgendagens globale markedsplads. Dette vil bidrage til at skabe stærkere medlemsstater i en stærkere Union, hjælpe mennesker med at forfølge deres mål i frihed og velvære og således opfylde EU's vision.

"Grøn vækst vil 'løfte alle bådene'"³³, og gavne både producenter og forbrugere. Det anslås, at opnåelse af målene for bæredygtig udvikling inden for fødevarer, landbrug, energi, materialer, byer og sundhed og velvære vil kunne åbne op for markedsmuligheder til en værdi af 10 bio. EUR³⁴. EU's ambition om at opnå en ressourceeffektiv og klimaneutral økonomi vil vise, at en grøn omstilling kan gå hånd i hånd med øget velstand. For at nå målet skal EU og medlemsstaterne føre an inden for videnskab, teknologi og moderne infrastruktur. Vi skal også fremme udviklingen af nye forretningsmodeller, nedbryde barriererne i det indre marked og udnytte nye teknologier såsom kunstig intelligens. Vigtige horisontale katalysatorer såsom forskning og innovation, finansiering, prissætning og beskatning, ansvarlig forretningskik og nye forretningsmodeller og uddannelse vil skabe de rette betingelser for en bæredygtig omstilling, hvis de er målrettet til en innovativ, grøn, inkluderende og socialt retfærdig økonomisk omstilling.

For at nå målet er vi nødt til at fortsætte med at investere i mennesker og i de forskellige systemer, som understøtter vores samfund. Isolerede, fragmenterede tilgange har vist sig at være ineffektive. Vi er nødt til at formulere strategier, der er omfattende og integrerede. Miljøspørgsmål kan eksempelvis ikke løses blot med miljøpolitikker, hvis de økonomiske

³³ S. Fankhauser, A. Bowen et al. "Who will win the green race? In search of environmental competitiveness and innovation", 2013.

³⁴ Kommissionen for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januar 2017 (s. 12).

politikker fortsætter med at fremme fossile brændstoffer, ressourceineffektivitet eller ikkebæredygtig produktion og ikkebæredygtigt forbrug. På samme måde er socialpolitikker ikke nok til at ledsage den fjerde industrielle revolution og støtte den arbejdskraft, der berøres af omstillingen til en lavemissionsøkonomi. Stærke politikker inden for uddannelse og undervisning samt forskning og udvikling vil også få afgørende betydning for opbygningen af den nødvendige modstandsdygtighed i vores samfund.

Der er behov for handling på alle niveauer. EU-institutionerne, medlemsstaterne og regionerne er nødt til at være med. Byer, kommuner og landområder bør alle blive drivkræfter for forandring. Borgere, virksomheder, arbejdsmarkedets parter og forsknings- og vidensfællesskaber vil være nødt til at slå sig sammen. EU og medlemsstaterne vil være nødt til at samarbejde med internationale partnere. Hvis vi skal nå målet, skal vi trække i samme retning på alle niveauer.

3.1 Politisk fundament for en bæredygtig fremtid

Det er derfor af største vigtighed, at alle aktører i EU prioriterer omstillingen til bæredygtighed. De må videreudvikle de tværgående politiske dagsordener, som er blevet vedtaget på EU-plan i de seneste år. Væsentlige dele af EU's politikker er allerede målrettet til at nå målene for bæredygtig udvikling, men de skal stadig omsættes til praksis på en integreret måde af medlemsstaterne. Omkostningerne ved at undlade at gennemføre eksisterende EU-politik på miljøområdet anslås til ca. 50 mia. EUR om året i sundhedsudgifter og direkte omkostninger for miljøet. At opnå fuld overensstemmelse med EU's miljøregler vil ikke blot medføre store fordele for miljøet og vores sundhed, men også skabe jobs³⁵.

På samme måde handler det ikke blot om at øge omfanget af de bæredygtige løsninger og den hastighed, hvormed de gennemføres, men også om at bygge broer og øge sammenhængskraften mellem forskellige dagsordener på alle niveauer. Sammenhæng i politikkerne er en afgørende betingelse for, at vi kan skabe resultater med hensyn til målene for bæredygtig udvikling og sikre langsigtet, grøn og inkluderende vækst i EU.

I overensstemmelse med det stærke evidensgrundlag for EU's vigtigste bæredygtighedsudfordringer og -muligheder er det vigtigt at fokusere på produktion og forbrug inden for områderne materialer og produkter, fødevarer, energi mobilitet og bebyggede miljøer³⁶, under hensyntagen til de sociale konsekvenser, som ændringer på disse områder har. Det er her, ændringer er mest nødvendige og potentielt mest gavnlige for EU's økonomi, samfund og naturlige miljø, og der forventes betydelige positive afsmittende virkninger. Disse områder fungerer ikke isoleret, men er stærkt forbundet og gensidigt forstærkende.

3.1.1 Fra lineær til cirkulær økonomi

Forskellige materialers og produkters øgede tilgængelighed og overkommelighed har gjort vores liv enklere og bidraget til stigningen i levestandarder og livskvalitet i EU. Vores

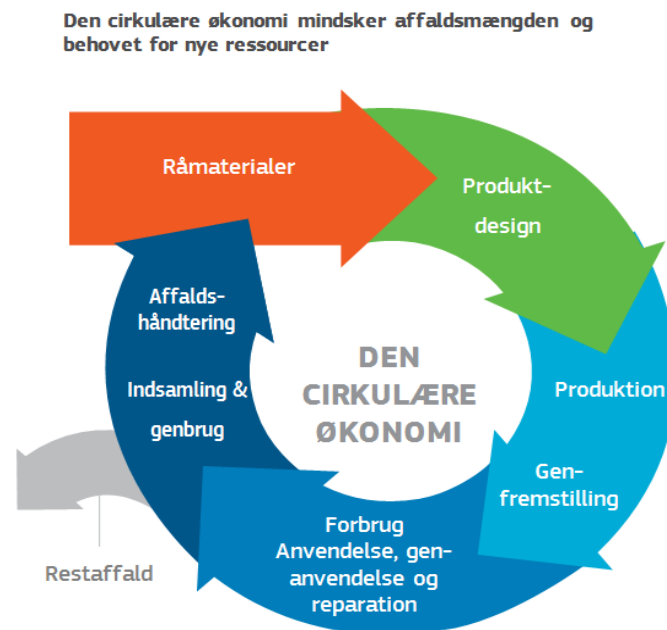
---

³⁵ EU's 2017-revision af gennemførelsen af miljøreglerne.

³⁶ Bl.a.: Det Mellemsstatslige Panel om Klimaændringer "Global warming of 1.5 °C: an IPCC special report on the impacts of global warming of 1.5 °C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty", 2018; Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2018): SDG Index and Dashboards Report 2018. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN); Europe moving towards a sustainable future, Contribution of the Multi-Stakeholder Platform on the implementation of the Sustainable Goals in the EU Reflection Paper, oktober 2018.

forbrugskultur har dog resulteret i en umådeholden ressourceudvinding og stigende pres på naturkapital og klima³⁷.

Vi er nødt til at sikre, at vi kan fortsætte med at skabe økonomisk vækst på en bæredygtig måde og skabe de forbedrede levestandarder, som befolkningerne kræver. Dette vil kræve, at materialer og produkter udformes på nye måder, således at vi er ordentligt klædt på til at genanvende, reparere og genbruge mere og mere. Dette vil ikke blot nedbringe affaldsmængden, men også mindske behovet for udvinding af nye ressourcer med store finansielle og miljømæssige omkostninger. Når et produkt når frem til afslutningen på sin livscyklus, uanset om det er et par bukser, en smartphone, en fødevarerbeholder eller et møbel, så sikrer en rigtig cirkulær økonomi, at hovedparten af den materielle værdi bevares, således at det, der tidligere blev betragtet som affald, kan genanvendes til at lave nye produkter.

Kilde: Europa-Kommissionen.

Omstillingen til en cirkulær økonomi, herunder til en cirkulær bioøkonomi, udgør en stor mulighed for at skabe konkurrencemæssige fordele på et bæredygtigt grundlag. Anvendelsen af principperne for en cirkulær økonomi i alle sektorer og industrier vil gavne Europa miljømæssigt og socialt og derudover indeholde potentiale til at generere en økonomisk nettogevinst på 1,8 bio. EUR frem mod 2030³⁸, skabe over 1 millioner nye jobs i hele EU frem mod 2030³⁹ og spille en vigtig rolle for nedbringelsen af drivhusgasemissioner⁴⁰. I betragtning af EU-produkters store afhængighed af ressourcer fra andre dele af verden vil omstillingen til en cirkulær økonomi også hjælpe EU med at nedbringe det miljømæssige, sociale og økonomiske pres på globalt plan og øge EU's strategiske autonomi.

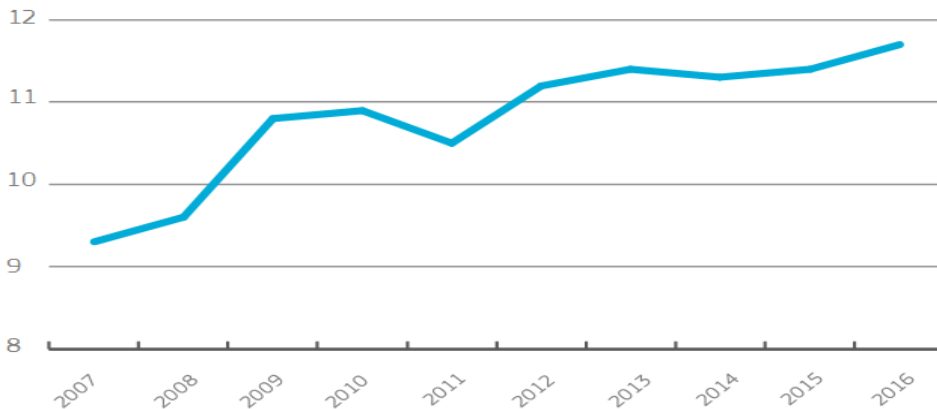
³⁷ Eurostat, "Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context", 2018-udgave.

³⁸ "Growth within: A circular economy vision for a competitive Europe", Ellen MacArthur Foundation og McKinsey Center for Business and Environment, 2015.

³⁹ Towards a circular economy – Waste management in the EU, 2017, Europa-Parlamentets Forskningstjeneste

⁴⁰ SITRA, The circular economy - a powerful force for climate mitigation, 2018. Findes på: <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-powerful-force-climate-mitigation/>.

Den cirkulære materialeanvendelse er stigende i EU
Udnyttelsesgrad i %, EU-28

Kilde: Eurostat.

EU's økonomi er den økonomi, der er bedst placeret til at nyde godt af omstillingen til en cirkulær økonomi ved at gøre cirkulære produkter til et af sine vigtigste varemærker og dermed generere konkurrencemæssige fordele. For at opretholde denne fordel bliver vi dog nødt til at optrappe vores indsats. I EU-handlingsplanen for den cirkulære økonomi, som Juncker-Kommissionen vedtog i 2015, fastlægges en række foranstaltninger, som har til formål at styre EU's økonomi over i et cirkulært spor og hjælpe EU med at blive verdensførende med hensyn til denne omstilling. Handlingsplanen indeholder skridt, som har til formål at ændre forbrugs- og produktionsmønstre ved at fokusere på udformningen af produkter (holdbarhed, mulighederne for reparation, genbrug og genanvendelighed), affaldshåndtering (forebyggelse, genanvendelse af materialer, genvinding af energi og undgåelse af deponering) samt øget forbrugerbevidsthed. Næsten alle elementerne i handlingsplanen er allerede gennemført, men der er behov for yderligere tiltag for at skabe en rigtig cirkulær europæisk økonomi.

EU's fornyede strategi for bioøkonomi, som blev fremlagt i 2018, supplerer handlingsplanen for den cirkulære økonomi, forbedrer og opskalerer den bæredygtige anvendelse af vedvarende ressourcer og gør det muligt at lave vedvarende råmaterialer og industrielle biprodukter om til biobaserede produkter såsom brændstoffer, kemikalier, kompositmaterialer, møbler og gødningsstoffer.

Det er nu afgørende at omsætte de politikker, der er gennemført, i praksis og fortsætte med at prioritere nye tiltag på alle myndighedsniveauer i EU. Eksempelvis skal medlemsstaterne indføre den ambitiøse modernisering af EU-reglerne om affald i praksis. Livscyklusvurderinger af produkter bør blive normen, og rammen for miljøvenligt design, som blev skabt med henblik på at forbedre produktets evne til at mindske energi- og ressourceforbruget, bør udvides så meget som muligt. Det arbejde, der er indledt med hensyn til kemikalier, det ugiftige miljø, miljømærkning og miljøinnovation, kritiske råstoffer og gødningsstoffer, skal fremskyndes. Det skal fortsat have høj prioritet at styrke markedet for sekundære råstoffer. Det vellykkede arbejde med en cirkulær økonomi inden for plastic skal fortsat være et centralt fokusområde, og andre ressource- og forureningsintensive industrier såsom fødevarer, tekstiler og elektronik vil også kræve støtte, hvis de skal gøres cirkulære. Biobaserede sektorer skal opskaleres og styrkes, samtidig med at vores økosystemer beskyttes og overudnyttelse af naturressourcerne undgås. Vi bør for fremtiden gøre den cirkulære økonomi til ryggraden i EU's industrielle strategi, muliggøre cirkularitet inden for nye områder

og sektorer, give forbrugerne mulighed for at træffe oplyste valg og forbedre indsatsen i den offentlige sektor gennem bæredygtige offentlige indkøb. Tiden er inde, og den massive offentlige støtte til EU's plaststrategi viser, at der er stigende forståelse for at fortsætte i dette spor.

Indsatsen for en cirkulær økonomi: EU indfører verdens første omfattende plaststrategi
EU's plaststrategi⁴¹ og lovgivning vedrørende engangsplast⁴² vil beskytte miljøet fra plasticforurening og samtidig fremme vækst og innovation. Al plastemballage, som markedsføres på EU-markedet, skal kunne genanvendes inden 2030 på en økonomisk bæredygtig måde, bevidst tilsat mikroplast og de mest skadelige engangsprodukter af plast, som der findes alternativer til, vil blive forbudt, og genanvendt plast vil i stigende grad blive brugt til at lave nye produkter.

3.1.2 Bæredygtighed fra gård til gaffel

EU's landbrugssektor og landområder spiller en afgørende rolle for europæernes velvære. Vores **landbrugs- og fødevarerindustri** gør EU til en af verdens førende producenter af fødevarer, garant for fødevarerens sikkerhed og skaber af millioner af jobs til europæerne. EU's landbrugere er også de vigtigste forvaltere af det naturlige miljø, da de plejer naturressourcerne på 48 % af EU's område, med skovbrugere på en andenplads med 40 %. EU's landområder huser innovative sektorer såsom bioøkonomi. Derudover fungerer vores landområder som vigtige rekreative- og turismeområder. Den fortsatte stigning i gennemsnitstemperaturene og forringelsen af det naturlige miljø rammer først og fremmest landbrugere og skovbrugere.

Landbruget i EU har gjort reelle fremskridt på klima- og miljøfronten og nedbragt drivhusgasemissionerne med 20 % og nitratniveauerne med 17,7 % siden 1990. Der er dog fortsat konstaterede udfordringer. Hvis vi skal modernisere vores økonomi, beskytte vores miljø og forbedre kvaliteten af vores fødevarer, så skal ubalancer i fødevarerækeden rettes, fra landbrug og fiskeri til fødevarer- og drikkevarerindustrien, transport, distribution og forbrug.

Målene for bæredygtig udvikling tilbyder en vej fremad. Et globalt system for fødevarer og landbrug i overensstemmelse med målene for bæredygtig udvikling anslås at kunne skabe mere end 1,8 bio. EUR i ny økonomisk værdi frem mod 2030⁴³. Det kan levere næringsrige, billige fødevarer til en voksende verdensbefolkning, generere højere indkomster, bidrage til at genskabe skove, ferskvandsressourcer og økosystemer og være meget mere modstandsdygtig over for klimarisici⁴⁴. Bæredygtig praksis inden for landbrugs- og fødevarerproduktion forventes at skabe mere end 200 millioner fuldtidsjobs på globalt plan frem mod 2050⁴⁵.

Også på dette område udvikler den offentlige efterspørgsel sig. Borgerne sætter i stigende grad pris på fødevarer, som er fremstillet til bredere gavn for samfundet såsom økologiske produkter, produkter med geografiske betegnelser, systemer til lokaliseret fødevarerproduktion med lavere CO₂-fodaftryk og innovative lavemissionsfødevarerløsninger. Omfanget af

---

⁴¹ COM(2018) 28 final.

⁴² COM(2018) 340 final.

⁴³ Kommissionen for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januar 2017.

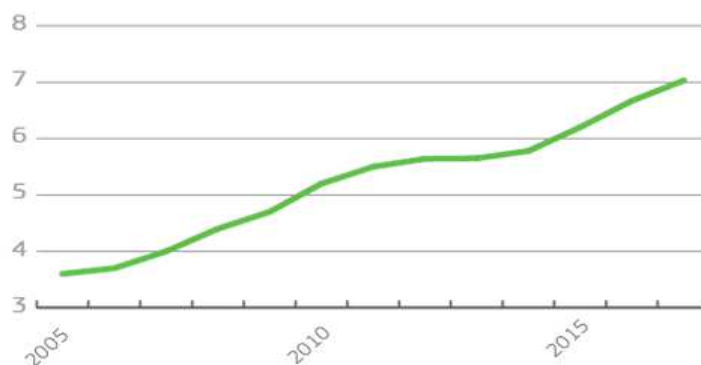
⁴⁴ Kommissionen for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januar 2017.

⁴⁵ FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation, "Green jobs". Findes på: <http://www.fao.org/rural-employment/work-areas/green-jobs/en/>

økologisk landbrug med fokus på miljøbeskyttelse og dyrevelfærd er steget støt i alle EU's medlemsstater siden 2005 og forventes at fortsætte med at stige⁴⁶.

Økologisk landbrug er på vej frem i EU og har næsten medført en fordobling af det samlede landbrugsareal fra 2005 til 2016

Område udlagt til økologisk landbrug, % af udnyttet landbrugsjord

Kilde: Eurostat.

EU er som verdens største eksportør og importør af landbrugsfødevarer⁴⁷ godt rustet til at høste fordelene ved denne økonomiske mulighed og blive en global mester i bæredygtige fødevarer. Det er muligt at nå dette mål, men vi har brug for en omfattende tilgang, der resulterer i en reel ændring af den måde, hvorpå vi producerer, omdanner, forbruger og distribuerer fødevarer, ved at fremskynde omstillingen til et **bæredygtigt fødevarer-system**, som er baseret på principperne for den cirkulære økonomi, og gøre innovativ, sund, miljø- og dyrevelfærdsvenlig, sikker og næringsrig fødevarerproduktion til et af vores europæiske kendetegn.

Kommissionen har foreslået en modernisering af den fælles landbrugspolitik, hvor medlemsstaternes nationale planer skal afspejle de stærke bæredygtighedsprincipper, som er indeholdt i målene for den fælles landbrugspolitik. Den fælles fiskeripolitik har ført til betydelige fremskridt med at forbedre europæisk fiskeris bæredygtighed. Det er dog fortsat afgørende, at den fælles fiskeripolitik, herunder bæredygtig forvaltning af alle fiskebestande og udvikling af bæredygtig akvakultur, gennemføres korrekt.

Tekstboks: Støtte til omstillingen til bæredygtigt landbrug gennem en modernisering af den fælles landbrugspolitik

Fremtidens fælles landbrugspolitik (2021 til 2027)⁴⁸ vil fortsat sikre adgang til fødevarer af høj kvalitet og stærk støtte til den enestående europæiske landbrugsmodel i form af øget fokus på miljø og klima, støtte til den løbende omstilling i retning af en mere bæredygtig landbrugssektor og udvikling af dynamiske landområder.

⁴⁶ Eurostat, "Sustainable Development in the European Union – Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context", 2018-udgave.

⁴⁷ Europa-Kommissionen, Monitoring Agri-trade Policy, MAP 2018-1, "Agri-food trade in 2017: another record year for EU agri-food trade".

⁴⁸ Findes på: <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>.

Nye forpligtelser omfatter bevaring af kulstofrig jord gennem beskyttelse af vådområder eller tørvemoser, en obligatorisk database for næringsstoffer til forbedring af vandkvaliteten og nedbringelse af ammoniak- og dinitrogenoxidkoncentrationen, vekseldrift i stedet for afgrødediversificering. Alle landbrugere, som modtager støtte fra den fælles landbrugspolitik, bliver nødt til at respektere disse grundlæggende standarder.

Alle medlemsstater skal udvikle økologiordninger for at støtte og/eller tilskynde landbrugere til ud over de obligatoriske kriterier at prioritere en klima- og miljøvenlig landbrugspraksis. Landbrugere vil derudover have mulighed for at bidrage yderligere til bedre bæredygtighed ved at modtage ekstra støtte gennem forskellige frivillige ordninger.

I denne sammenhæng er det vigtigt at håndhæve en mere hensigtsmæssig anvendelse af antimikrobielle stoffer for at nedbringe risikoen for yderligere antimikrobiel resistens hos dyr og mennesker⁴⁹, følge EU's handlingsplan om bekæmpelse af madspild, øge fokus på dyrevelfærdsstandarder, sikre bæredygtig anvendelse af pesticider og omdanne bioaffald, restprodukter og udsmid til værdifulde ressourcer. For at tilbyde reelle, billige og sunde valgmuligheder kan man tilskynde til at gøre værdikæderne mere gennemsigtige og give producenter og supermarkeder incitament til at tilbyde og kunderne til at vælge bæredygtige fødevarer og sund kost gennem hensigtsmæssige og innovative foranstaltninger, herunder bedre uddannelse og forbrugerinformation. En omstilling til et mere bæredygtigt forbrug vil både medføre væsentlige sundhedsmæssige fordele for forbrugerne og påvirke det naturlige miljø i positiv retning⁵⁰.

3.1.3 Fremtidssikret energi, byggeri og mobilitet

Ren energi er afgørende for en bæredygtig fremtid. Vi er nødt til at producere, lagre og forbruge energi på en bæredygtig måde for at mindske vores miljøbelastning og beskytte europæernes sundhed.

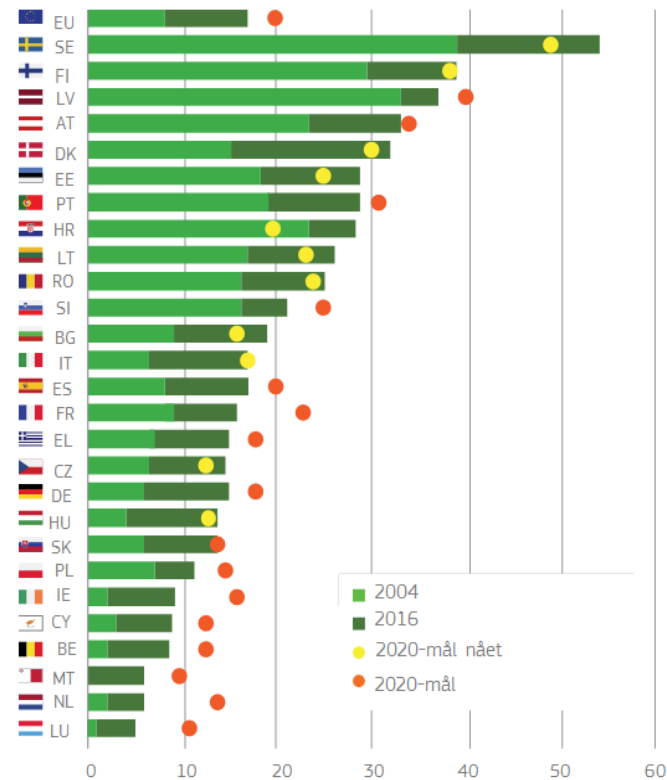
EU er allerede en af de mest CO₂-effektive økonomier i verden. Vedvarende energi er en integreret del af Europas energimiks, og over halvdelen af EU's elforsyning er klimaneutral. Energieffektivitetsforanstaltninger, herunder energimærkning, har mindsket energiforbruget i de seneste år⁵¹. Ved køb af husholdningsapparater vælger forbrugerne i stigende grad den energieffektive løsning. Der er næsten 1,5 millioner arbejdspladser inden for sektoren for vedvarende energi og energieffektivitet i Europa.

⁴⁹ Findes på: https://ec.europa.eu/health/amr/sites/amr/files/amr_action_plan_2017_en.pdf.

⁵⁰ Grundig analyse som støtte til Kommissionens meddelelse COM(2018) 773 "A Clean Planet for all. A European long-term strategic vision for a prosperous, modern, competitive and climate neutral economy". Produktionen af kød stiller et af de største arealkrav pr. kalorie. Omstillingen og nedbringelsen af kødforbruget vil frigøre yderligere arealer.

⁵¹ Køleskabe er blevet væsentligt mere energieffektive i løbet af de seneste 10 år (det samme gælder f.eks. vaskemaskiner, opvaskemaskiner og fjernsyn). Dette betyder desuden, at forbrugerne køber mere effektive produkter. Top ti baseret på GFK-data. Findes på: topten.eu

I 2016 udgjorde vedvarende energi 17 % af energiforbruget i EU – på vej mod 2020-målet på 20 %
 I % af det udvidede endelige energiforbrug

Kilde: Eurostat

Europa-Kommissionen har med energiunionen indført en af de mest omfattende globale politiske rammer for energiomstilling og økonomisk modernisering, inden for hvilke klima-, energi-, transport- og forskningspolitikkerne og andre politikker er samlet under ét. Som led i energilovgivningen vil de på EU-plan fastsatte mål om, at vedvarende energi skal udgøre mindst 32 % af det samlede energiforbrug, og om at opnå en energieffektivitet på mindst 32,5 % i 2030 give os mulighed for at gå ud over vores tilsagn i henhold til Parisaftalen om at reducere drivhusgasemissionerne med mindst 40 % frem til 2030 i forhold til 1990-niveaue.

Tekstboks: Ren energi er en mulighed for at skabe arbejdspladser og vækst

I perioden 2008-2014 steg antallet af arbejdspladser inden for teknologier for vedvarende energi med 70 %. Der er potentiale til at skabe yderligere 900 000 arbejdspladser inden 2030, forudsat at der mobiliseres offentlig og privat investering. Der kan genereres op til 400 000 yderligere arbejdspladser i sektoren for energieffektivitet.

Efter 2030 kræves en større indsats for at leve op til såvel teksten som ånden i Parisaftalen og udnytte energiomstillingens fulde økonomiske potentiale. EU kan i væsentlig grad begrænse sin dyre afhængighed af fossile brændstoffer, mindske sin import af fossile brændstoffer med omkring 260 mia. EUR, øge sin energiuafhængighed og bidrage til et mere retfærdigt energimarked. Det er vigtigt, at vi fortsætter integrationen af energimarkedet ved at anlægge de manglende samkøringslinjer og fremme grænseoverskridende energihandel. Omstillingen til ren energi kan også understøttes af havenergi og offshorevindenergi. EU bør som førende på dette område fortsat udnytte sine "first mover"-fordele.

Eftersom **bygninger** i dag står for omkring 40 % af energiforbruget, er der behov for at fremme bedre energieffektivitet i bygninger gennem renovering og modernisering. Denne

indsats er allerede begyndt. F.eks. står de miljøindustrier, der særligt beskæftiger sig med renovering af bygninger, for mere end 3,4 millioner arbejdspladser i Europa. En reduktion af energiefterspørgslen i bygninger kræver ikke kun øget anvendelse af effektiv og ren elektrisk opvarmning, men også mere intelligente bygninger og husholdningsapparater samt bedre isoleringsmaterialer, der er i fuld overensstemmelse med den cirkulære økonomis principper. Direktivet om bygningers energimæssige ydeevne sigter mod at forbedre livskvaliteten ved at gøre vores huse bedre isolerede og ventilerede og dermed til bedre steder at bo og samtidig gennemføre en dekarbonisering af vores bygningsmasse frem til 2050. Sådanne tiltag vil føre til lavere leveomkostninger og dermed flere penge i folks pengepung. Det er dog nødvendigt at finde metoder og midler, der til at begynde med kan bistå folk med at gennemføre denne omstilling.

En anden vigtig drivkraft for omstillingen til en ren, ressourceeffektiv og kulstofneutral fremtid er **mobilitetssektoren**, lige fra bytransport til transeuropæiske net, vejtransport og sø- og luftfart. Transport- og mobilitetstjenesterne beskæftiger omkring 11 millioner mennesker, og der er i dag stor efterspørgsel efter mobilitet. Transport er dog i dag årsag til luftforurening, støj, trængsel og vejulykker. Sektoren står allerede for næsten en fjerdedel af Europas udledning af drivhusgasser, og dens CO₂-fodaftryk er stigende. Handlingsplanen om lavemissionsmobilitet, som Kommissionen foreslog i 2016, samt de deraf følgende forslag om et mobilt Europa indeholder adskillige foranstaltninger til at gøre vores transportsystem mere bæredygtigt. Disse tiltag sigter mod at mindske udledningen af drivhusgasser og sender et signal til virksomhederne i EU om, at de skal investere i ren transport. Dette vil også bidrage til beskæftigelse og vækst. Vi er nødt til at prioritere rene og økonomisk overkommelige alternativer for kun at have nulemissionskøretøjer kørende på vejene i EU og for bedst muligt at udnytte digitale teknologier til støtte for nedbringelsen af brændselsforbruget. På samme måde bidrager EU's satellitnavigationssystemer til at mindske udledningerne, f.eks. inden for luft- og vejtransport.

Byerne går forrest hvad angår omstillingen til bæredygtig mobilitet. Gennem bæredygtig byplanlægning, der integrerer fysisk planlægning og imødekommer behov og infrastruktur på mobilitetsområdet, har byerne en vigtig rolle at spille. Byområderne bør ligeledes bistås, når det kommer til digitalisering, automatisering og andre innovative løsninger, og bør fremme aktiv og fælles transport, lige fra mere befordring til fods og på cykel til delebilts tjenester og samkørsel.

Herudover er det vigtigt at se nærmere på udformningen og udrangeringen af køretøjer og på transportinfrastrukturen, så det sikres, at de muligheder, som overgangen til den cirkulære økonomi bringer, udnyttes fuldt ud. Køretøjer, der er klar til at blive udrangeret, indeholder stadig mange værdifulde materialer. EU's lovgivningsmæssige rammer for udrangerede køretøjer kræver, at producenterne udformer og fremstiller nye køretøjer uden farlige stoffer og på en sådan måde, at det er nemt at genbruge og genanvende materialerne fra et gammelt

køretøj til at fremstille nye produkter.

Der kan og bør gøres mere brug af genanvendt indhold i køretøjer og transportinfrastrukturer for at opnå en mere effektiv genanvendelse. F.eks. kan en øget indsamling og genanvendelse af bilbatterier i EU mindske afhængigheden af importerede materialer og medvirke til at bevare værdien af genvundne materialer i EU's økonomi. Det vil være vigtigt med yderligere incitament, både lovgivningsmæssige og finansielle, for at få mest ud af den cirkulære økonomis potentiale i transportsektoren.

3.1.4 Sikring af en socialt retfærdig omstilling

Solidaritet og velstand er dyder i sig selv og udgør grundlaget for vores frie og demokratiske samfund. Overgangen til en miljømæssigt bæredygtig økonomisk vækst og konkurrenceevne kan kun lykkes, hvis den samtidig er inklusiv. Bæredygtig forandring handler derfor også om at fremme sociale rettigheder og velfærd for alle og således bidrage til social samhørighed i medlemsstaterne og hele EU.

Omstillingen til bæredygtighed kan have store positive afsmittende virkninger for den sociale velfærd. Ud over at udgøre fundamentet for anstændigt arbejde kan den også medføre bemærkelsesværdige sundhedsmæssige fordele. Det er almindeligt anerkendt, at et godt helbred hænger tæt sammen med miljøets tilstand. De skadelige virkninger ved luft- og vandforurening er et godt eksempel i denne forbindelse. Bæredygtige fødevarer kan give alle borgere nærende fødevarer af høj kvalitet.

Tekstboks: EU's kemikalielovgivning har i væsentlig grad bidraget til sikringen af et højt beskyttelsesniveau for menneskers sundhed. I løbet af de seneste fire årtier er menneskers og miljøets eksponering for farlige stoffer faldet drastisk. EU's lovgivning har medvirket til at mindske eksponeringen for visse kræftfremkaldende stoffer på arbejdspladsen og ført til forebyggelsen af omkring én million nye kræfttilfælde i EU i løbet af de seneste 20 år.

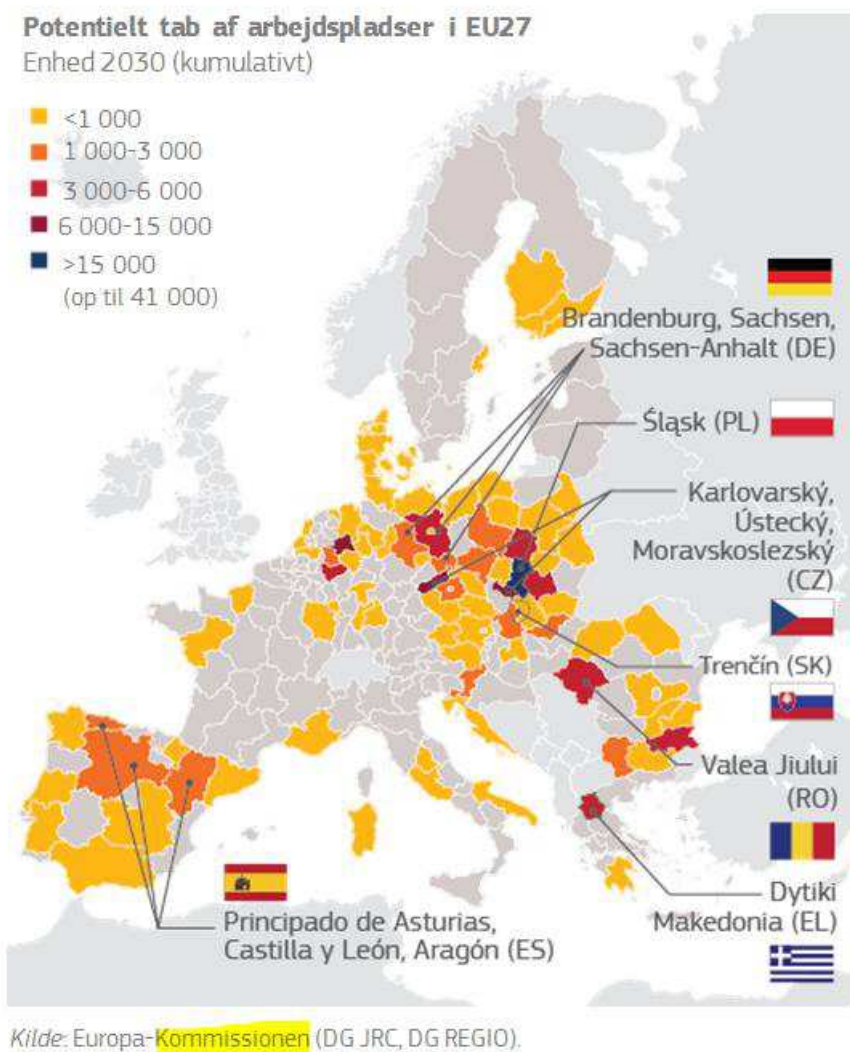
Oprettelsen af synergier og moderniseringen af vores økonomi indebærer også nogle gange vanskelige kompromiser. Selv om der i forbindelse med omstillingen til bæredygtighed vil blive skabt nye arbejdspladser, er det muligt, at traditionelle erhverv forsvinder eller omdannes, bl.a. gennem digitalisering og automatisering, hvilket kan skabe midlertidige gnidninger på arbejdsmarkedet. Hvad angår arbejdsmarkedet er det f.eks. i øjeblikket ikke klart, hvilke virkninger kunstig intelligens helt præcist vil få.

Selv om mange husholdninger har svært ved at få økonomien til at hænge sammen, er der en stigende offentlig forståelse af, at vi er nødt til at ændre den måde, hvorpå vi producerer og forbruger. Alligevel er der en risiko for, at disse udfordringer ikke blot rammer middelklassen og den lavere middelklasse relativt hårdere, men at omkostningerne forbundet med opgraderingen af deres huse, deres biler eller deres færdigheder også udgør en større byrde for dem.

Denne omstilling har konsekvenser for de personer, der er ansat i de berørte virksomheder, og nogle gange for hele regioner. Som grundlæggende princip for omstillingen bør ingen lades i stikken. Vi kan simpelthen ikke gennemføre omstillingen til bæredygtighed på bekostning af befolkningsgrupper, lokalsamfund, sektorer eller regioner. Alle medlemmer af vores samfund skal have lige muligheder for at bidrage til en bæredygtig europæisk fremtid og drage nytte af omstillingen. Vi er nødt til at styrke kvinderne, så de kan komme ind på jobmarkedet og få mulighed for at blive økonomisk uafhængige.

Hvis det skal lykkes os at sætte en bæredygtig kurs for vores samfund, er vi nødt til at sikre, at vores politikker hjælper alle europæere med at gennemføre denne ændring, bl.a. ved at udruste dem med de nødvendige færdigheder. Kommissionen iværksatte f.eks. initiativet vedrørende kulregioner under omstilling, som er med til at udarbejde strategier og projekter for en varig social, økonomisk og teknologisk omstilling i visse regioner i EU, og som vil blive udvidet til at omfatte kulstofintensive regioner. Sådanne tidlige initiativer, der foregriber udfordringer forbundet med omstillingen, bør styrkes og udvides til andre sektorer, hvor der er behov for omstilling, f.eks. bilindustrien og visse fødevarerbrancher.

EU planlægger omstillingen i kulregioner i god tid

For at opnå offentlighedens accept af de fornødne skridt og sørge for en vellykket omstilling for alle vil det også være af afgørende betydning at sikre en socialt inkluderende, rimelig og retfærdig omstilling. Dette indebærer en højere og mere retfærdig arbejdsmarkedsdeltagelse, med fokus på jobkvalitet og arbejdsvilkår, samt overholdelsen af minoritetsrettigheder.

I den forbindelse kan en velordnet, lovlig og velforvaltet migration skabe muligheder for den europæiske økonomi ved at imødegå demografiske ændringer, både i migranternes oprindelseslande og bestemmelseslande. Integration og en fuld inddragelse i samfundet – hvad enten det er kulturelt, socialt eller økonomisk – af alle migranter, der med rette og

lovligt opholder sig i EU, er et fælles ansvar samt altafgørende for at sikre social samhørighed⁵².

Omstillingen til bæredygtighed kræver også investeringer i effektive og integrerede socialsikringsordninger, herunder kvalitetstjenester som f.eks. uddannelse, undervisning, livslang læring, børnepasning, skolefritidsordninger og sundheds- og langtidspleje. Dette er vigtigt for at sikre lige muligheder for alle og for at fremme økonomisk og social konvergens. Navnlig sundhedssystemerne skal udvikles, således at de er lettilgængelige og økonomisk overkommelige for alle, bl.a. med bedre adgang til lægemidler, mere patientorienterede og stærkt fokuserede på sundhedsfremme og forebyggelse af sygdomme. De bør desuden være mere og bedre i stand til at planlægge og forudberegne arbejdsstyrken i sundhedssektoren og anvende omkostningseffektive digitale teknologier mere bredt⁵³.

Sociale investeringer bør derfor fortsat prioriteres højt i EU og medlemsstaterne. Oplægget om et socialt Europa⁵⁴ udgør et vigtigt referencepunkt og omfatter en nærmere undersøgelse af mulighederne for at tilpasse vores sociale modeller til de udfordringer, vi står over for. De vigtigste rammer for EU's vej frem er den europæiske søjle for sociale rettigheder, som EU-institutionerne proklamerede i november 2017. Formålet med søjlen er at styre en fornyet proces til forbedring af arbejds- og levevilkår. Der fastsættes vigtige principper og rettigheder på det beskæftigelsesmæssige og sociale område. Vores fokus bør nu være at omsætte søjlen til virkelighed. På vejen frem er vi også nødt til at sikre, at gennemførelsen af søjlen er med til at udruste folk med de rette færdigheder til de rette job, som er orienterede mod grøn økonomisk omstilling.

Omstillingen til bæredygtighed skal også fortsat hjælpe medlemsstaterne og regionerne med at vokse i retning af hinanden, idet der bør undgås vidtrækkende uretfærdighed og ulighed i EU inden for og mellem by- og landområderne.

Selv om 75 % af EU's område består af landbrugsarealer, bor mere end to tredjedele af EU's befolkning i byområder. Disse genererer op til 85 % af EU's BNP, tegner sig for omkring 60-80 % af energiforbruget og står typisk over for udfordringer som f.eks. trængsel, boligmangel, luftforurening og nedslidt infrastruktur⁵⁵. Gennemførelsen og udviklingen af EU's dagsorden for byerne bør fortsat prioriteres, og synergier med forskellige bæredygtighedspolitikker og andre instrumenter bør intensiveres.

Landdistrikterne er også de vigtigste leverandører af de fødevarer, energikilder og materialer, vi forbruger, og er derfor afgørende for omstillingen til bæredygtighed. Bioøkonomien er et af de områder, hvor der kan ydes et vigtigt bidrag til at dekarbonisere vores økonomi og samtidig skabe arbejdspladser i landdistrikterne. Bæredygtig turisme og bæredygtige fødevarer-systemer er ligeledes gode eksempler på økonomiske muligheder i landdistrikterne, der omfatter beskyttelse og styrkelse af kultur- og naturarv.

EU-foranstaltninger alene, f.eks. samhørighedspolitikken og politikker for udvikling af landdistrikter, herunder EU's indsats for intelligente landsbyer, vil ikke være nok, og alle aktører, herunder på nationalt og regionalt plan, vil skulle bidrage for at fremskynde

---

⁵² COM(2016) 377.

⁵³ Op til 9,6 % af Europas BNP var afsat til sundhedspleje i 2017, og det er derfor af stadig større betydning, at sundhedsudgifterne er effektive, og at der undgås ressourcospild.

⁵⁴ Oplæg om Europas sociale dimension af 26. april 2017 (COM(2017) 206).

⁵⁵ FN's mål for bæredygtig udvikling – mål nr. 11 om at gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige. Findes på: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>

omstillingen til bæredygtighed og anvende de passende lovgivningsmæssige og andre tilgange, der styrker landdistrikterne og sikrer lige levevilkår.

3.2 Horisontale katalysatorer for en omstilling til bæredygtighed

3.2.1 Uddannelse, videnskab, teknologi, forskning, innovation og digitalisering

Uddannelse, videnskab, teknologi, forskning og innovation er en forudsætning for at opnå en bæredygtig økonomi i EU, som opfylder målene for bæredygtig udvikling⁵⁶. Vi er nødt til fortsat at øge vores bevidsthed, forbedre vores viden og skærpe vores kompetencer. Vi bør investere mere på disse områder og tilpasse dem til målene for bæredygtig udvikling.

Uddannelse, undervisning og livslang læring er uundværlige, når det gælder om at skabe en bæredygtig kultur. EU's stats- og regeringschefer er blevet enige om at arbejde hen imod et europæisk uddannelsesområde inden 2025 for at udnytte det fulde potentiale, der ligger i uddannelse, undervisning og kultur som drivkræfter for jobskabelse, økonomisk vækst og social retfærdighed. Uddannelse er både en dyd i sig selv og et uvurderligt middel til at opnå bæredygtig udvikling. Derfor bør der særligt fokuseres på at forbedre den lige adgang til inklusiv uddannelse og undervisning af høj kvalitet i alle livets faser, lige fra vuggestue til videregående uddannelse og voksenundervisning. Uddannelsesinstitutioner på alle niveauer bør tilskyndes til at tilslutte sig målene for bæredygtig udvikling som retningslinjer for deres aktiviteter, og de bør støttes, så de bliver steder, hvor man ikke blot underviser i kompetencer inden for bæredygtighed, men også aktivt praktiserer dem. Der bør ligeledes fokuseres på at foretage en reform og modernisering af uddannelsessystemerne, lige fra opførelsen af grønne skoler og universiteter til udviklingen af nye færdigheder inden for den digitale økonomi.

Bedre IKT-færdigheder og digitale kernekompetencer i tråd med EU's handlingsplan for digital uddannelse⁵⁷ og større fokus på kunstig intelligens⁵⁸ bør prioriteres højt fremover. Udnyttelsen af den digitale omstillings styrke for at nå målene for bæredygtig udvikling er en klar prioritet. EU er fast besluttet på at udvikle kapacitet og ekspertise inden for vigtige digitale teknologier som f.eks. konnektivitet, tingenes internet, cybersikkerhed, blockchain eller højtydende databehandling og er samtidig opmærksom på de potentielle negative eksterne omkostninger, der er forbundet med digitale infrastrukturer.

Kunstig intelligens er et område, hvor EU sakker bagud i forhold til Kina og USA⁵⁹. EU er nødt til at indhente de andre hurtigt for at høste de økonomiske fordele og samtidig indtage en ledende rolle i udformningen af de nye etiske retningslinjer, som skal ledsage denne nye teknologi. Således kan EU være med til at sikre, at kunstig intelligens er en nettogevinst for menneskers liv og arbejde. Med sin kapacitet til at behandle store datamængder samtidigt har kunstig intelligens potentiale til i væsentlig grad at øge produktiviteten på mange områder såsom sundhedspleje, energi, landbrug, uddannelse og miljøbeskyttelse. F.eks. gør forskere inden for landbrugssektoren i øjeblikket brug af kunstig intelligens og big data til at forudse høstudbyttet flere måneder før høsten, hvilket potentielt kan hjælpe landbrugerne med at øge

---

⁵⁶ The Role of Science, Technology and Innovation Policies to Foster the Implementation of the Sustainable Development Goals, *rapport fra ekspertgruppen om opfølgningen på Rio+20, navnlig målene for bæredygtig udvikling*.

⁵⁷ COM(2018) 22 final.

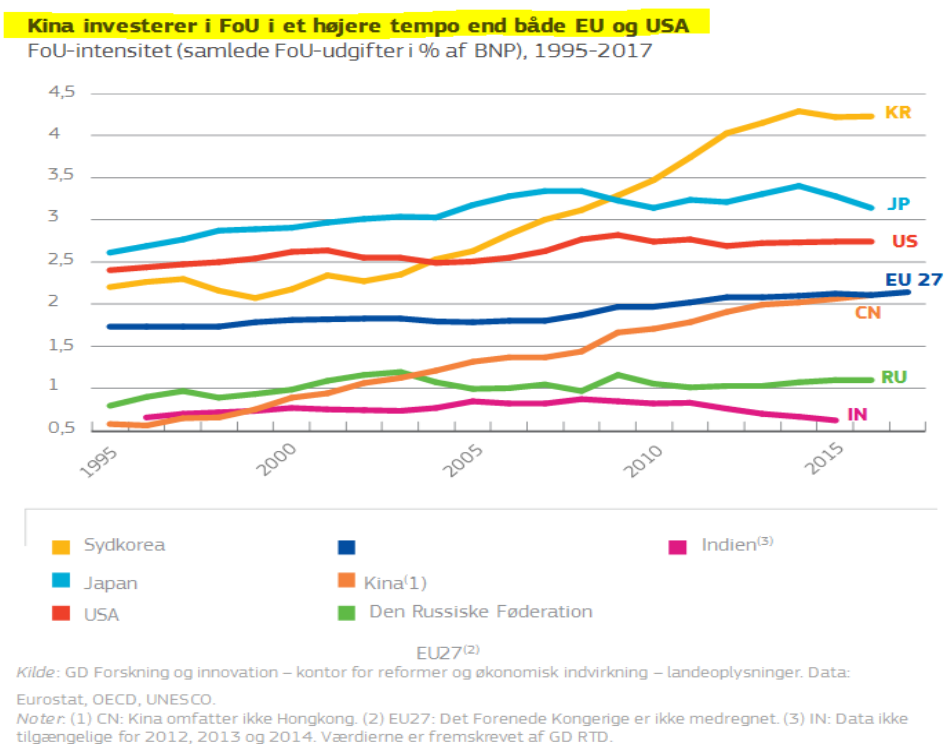
⁵⁸ I november 2018 lancerede Europa-Kommissionen "AI Watch" for i EU og på verdensplan at overvåge udviklingen inden for kunstig intelligens og for at skabe det fornødne analytiske grundlag for yderligere tiltag.

⁵⁹ Europa-Kommissionen, "USA-China-EU plans for AI: where do we stand?", januar 2018. Findes på: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/sites/default/files/DTM_AI%20USA-China-EU%20plans%20for%20AI%20v5.pdf.

deres produktivitet, træffe informerede beslutninger for så vidt angår afgrøder og i sidste ende forbedre fødevarerikkerheden⁶⁰.

Forskning og innovation spiller en vigtig rolle som katalysator for forandring. De udgør et værktøj til analyse af følgerne ved forandring samt et middel til at sikre, at enhver omstilling fører til øget velfærd. De giver os ligeledes mulighed for at spare penge. Flere investeringer i innovation og teknologisk udvikling i dag vil på længere sigt hjælpe os med at sænke de omkostninger, der skal til for at opfylde vores langsigtede politiske mål som f.eks. inden for klima og miljø. Europa har talenterne, færdighederne og den iboende kreativitet. Med sit rige forsker- og innovatorsamfund har EU et særdeles godt udgangspunkt for at blive førende inden for udvikling og udbredelse af banebrydende løsninger på området grøn og inklusiv vækst, der vil kunne anvendes i EU såvel som på verdensplan.

For at udnytte dette potentiale fuldt ud er EU-medlemsstaterne dog nødt til at øge deres udgifter til forskning. EU er nået til enighed om, at 3 % af EU-medlemsstaternes BNP i 2020 bør investeres i forskning, udvikling og innovation, men vi er stadig langt fra at nå dette mål.

På EU-plan er rammeprogrammerne for forskning og innovation katalysator for bæredygtig konkurrenceevne, vækst og investeringer. For at fremskynde omstillingen til bæredygtighed skal finansieringen af forskning og innovation suppleres med en strategisk tilgang til investering, som gør det muligt for innovative løsninger at nå ud på markedet, idet disse ofte kræver kapitalintensive og højrisikable investeringer. Instrumenter som f.eks. Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer er blevet oprettet for at hjælpe med at nedbringe risiciene ved sådanne investeringer og dermed gøre dem mere attraktive for private interessenter. Det nyligt foreslåede Europæiske Innovationsråd kan også yde støtte i denne henseende ved at bistå topinnovatorer, nystartede virksomheder, små virksomheder og

⁶⁰ Jiaxuan You, Xiaocheng li, melvin low, David B. Lobell, Stefano Ermon, "Sustainability and Artificial Intelligence Lab, Combining Remote Sensing Data and Machine Learning to Predict Crop Yield". Findes på: <http://sustain.stanford.edu/crop-yield-analysis>

forskere med at gennemføre innovative højrisikoprojekter, vokse på internationalt plan og nyde godt af tværfaglig vidensudveksling.

EU og medlemsstaterne kunne fokusere på at finansiere banebrydende og disruptive teknologier og innovative virksomheder med potentiale til at blive førende på EU-markedet og det globale marked, når det gælder om en omstilling til bæredygtighed, samt på effektiv og rettidig udnyttelse af disse innovationer. Der bør lægges særlig vægt på bæredygtige og innovative landbrugs- og fødevarer-systemer, ren teknologi, menneskers og dyrs sundhed, økosystemløsninger og ressourceeffektive produkter og produktionsmetoder. Desuden er der behov for en understøttende retlig ramme til at stimulere en effektiv udbredelse af innovation med henblik på bæredygtig udvikling.

EU og dets medlemsstater ville også skulle fremme stærkere forbindelser mellem forskere og erhvervslivet. EU's knudepunkter og -væksthuse for forskning, udvikling og innovation er vigtige for at støtte bæredygtig udvikling, således at forskere og virksomheder kan mødes, udveksle bedste praksis og fremme innovation. Mens store virksomheder kan have midlerne til at udvikle deres forskningsaktiviteter internt, er dette ofte ikke tilfældet for små og mellemstore virksomheder. Stærkere og mere direkte forbindelser med forskersamfundet har potentiale til at slå bro over denne kløft.

Tekstboks: Med 40 innovationsknudepunkter i hele EU samler Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) den videstrekant, som uddannelse, forskning og erhvervsliv tilsammen udgør. Der er lanceret adskillige **videns- og innovationsfællesskaber** (VIF'er), og flere følger. Disse fællesskaber **tager fat på store samfundsmæssige udfordringer i EU for så vidt angår målene for bæredygtig udvikling** såsom klima, energi, fødevarer, sundhed, råvarer, digitalisering, bytrafik og kompleks fremstillingsvirksomhed. Mere end 1 200 partnere fra erhvervslivet og forsknings- og uddannelsesmiljøet samles for at løfte disse udfordringer.

3.2.2 Finansiering, prissætning, beskatning og konkurrence

Omkostningerne ved ikke at gøre noget er store på mellemlang og lang sigt. Samtidig indebærer omstillingen til bæredygtighed væsentlige investeringer på kort sigt og en betydelig ændring i, hvordan det finansielle system fungerer. På verdensplan forventes det at kræve omkring 4,5-6 bio. EUR at nå målene for bæredygtig udvikling⁶¹. Der er behov for yderligere investeringer på omkring 180 mia. EUR for at nå EU's 2030-mål, der blev aftalt i Paris, herunder en reduktion af drivhusgasemissionerne på 40 %. De offentlige midler skal målrettes bedre og mere fornuftigt forfølgelsen af målene for bæredygtig udvikling, men vi kan ikke opfylde vores behov, hvis den private sektor ikke også gennemfører en bæredygtig omstilling. Mobiliseringen af midler til finansiering af omstillingen skal gå hånd i hånd med udfasningen af finansiering af projekter til skade for grøn og inklusiv økonomisk vækst.

Investeringsplanen for Europa har til formål at mobilisere privat finansiering til gavn for offentligheden. Den i 2015 lancerede Europæiske Fond for Strategiske Investeringer har via sin finansieringsdel indtil videre mobiliseret i alt 370 mia. EUR til investeringer inden for nøgleområder, som er nødvendige for moderniseringen af den europæiske økonomi. Dette omfatter vedvarende energi, energieffektivitet, forskning, udvikling og innovation samt social infrastruktur som f.eks. sociale eller økonomisk overkommelige boliger. Med henblik på den næste budgetramme for perioden 2021-2027 foreslog Kommissionen at fordoble

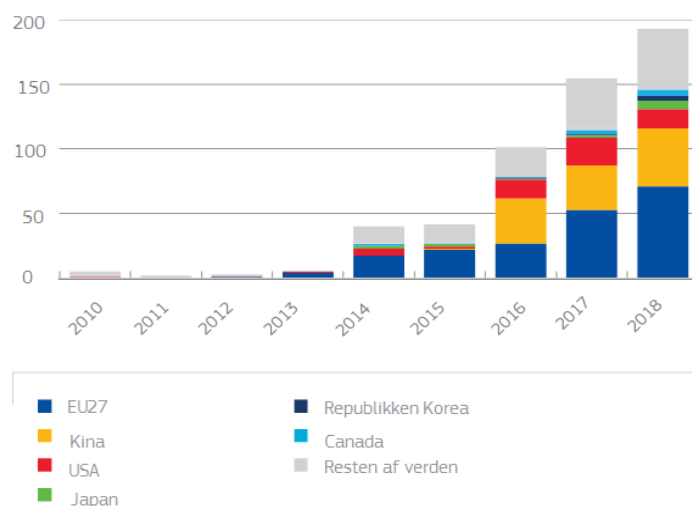
⁶¹ De Forenede Nationers Konference for Handel og Udvikling. Findes på: <http://www.eurasia.undp.org/content/rbec/en/home/blog/2017/7/12/What-kind-of-blender-do-we-need-to-finance-the-SDGs-.html>

budgetmidlerne til den sociale sektor, herunder til socialt iværksætter, samt kun at finansiere bæredygtige infrastrukturer. Den Europæiske Investeringsbank-Gruppen er allerede i dag den største multilaterale yder af klimafinansiering på verdensplan og har afsat mindst 25 % af sine investeringer til modvirkning af og tilpasning til klimaforandringer.

Kommissionen har på grundlag af anbefalinger fra en ekspertgruppe også fastlagt en køreplan for at styrke den rolle, som finansiering spiller i bestræbelserne på at opnå en velfungerende økonomi i topform, der samtidig skaber resultater med hensyn til de miljømæssige og sociale mål. Handlingsplanen for bæredygtig finansiering⁶² og de deraf følgende lovgivningsforslag vil hjælpe investorer med at træffe informerede investeringsbeslutninger baseret på klare kriterier for, hvad der er en bæredygtig investering. Dette bør lette fremskyndelsen og udbredelsen af mere omfattende investeringer i bæredygtige projekter både i EU og på verdensplan samt tilskynde investorer til at trække sig ud af investeringer, der ikke er bæredygtige.

Grønne obligationer er op vej op, men er fortsat marginale i forhold til det globale obligationsmarked (omkring 1 %)

Årlig udstedelse af grønne obligationer opdelt efter land

Kilde: Verdensbanken, Bloomberg.

Der bør fokuseres yderligere på at sammenkoble bæredygtig finansiering med realøkonomien, således at den øgede efterspørgsel efter bæredygtige produkter og tjenester fra investorer vil blive modsvaret af et øget udbud. I den forbindelse vil en effektiv prissætning af eksterne omkostninger være afgørende. Ligeledes bør der gøres en yderligere indsats for at oplyse de europæiske borgere om finansieringssystemet, således at de er mere opmærksomme på de erhvervsaktiviteter, de finansierer, og på, hvordan de skal stille fondsforvaltere til regnskab, såfremt deres penge ikke forvaltes bæredygtigt.

EU står i spidsen for en omfattende omlægning af det finansielle system hen imod en mere bæredygtig kurs gennem:

⁶² Handlingsplanen om bæredygtig finansiering. Findes på: https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en.

- ✓ **Oprettelse af et fælles sprog:** et fælles EU-klassifikationssystem ("taksonomi") for at definere, hvilke økonomiske aktiviteter der er bæredygtige, og kortlægge områder, hvor bæredygtige investeringer kan få størst virkning.
- ✓ **Mindskelse af risikoen for grønvaskning:** oprettelse af standarder og mærker for grønne finansielle produkter, som giver investorer mulighed for let at identificere investeringer, der opfylder grønne eller kulstoffattige kriterier.
- ✓ **Indarbejdelse af bæredygtighed i investeringsrådgivning:** krav om, at forsikringsselskaber og investeringsvirksomheder rådgiver kunder på grundlag af deres præferencer vedrørende bæredygtighed.
- ✓ **Udvikling af bæredygtighedsbenchmarks og fremme af deres gennemsligtighed.**
- ✓ **Identificering af forpligtelserne for institutionelle investorer og kapitalforvaltere:** sikring af, at de i deres investeringsbeslutninger tager hensyn til bæredygtighed og styrker deres oplysningskrav.
- ✓ **Øget gennemsligtighed i virksomhedsrapportering:** revision af retningslinjerne om offentliggørelse af ikkefinansielle oplysninger.
- ✓ **Indarbejdelse af bæredygtighed i tilsynskrav:** indførelsen af en grøn støttefaktor, når det for at sikre finansiell stabilitet er berettiget ud fra en risikobetragtning.

For at sikre de offentlige myndigheders finansielle kapacitet til at investere i bæredygtig omstilling er der også behov for en bæredygtig finanspolitisk reform på alle niveauer. Vi bør styrke bekæmpelsen af skatteunddragelse og selskabsskatteundgåelse. Det er nødvendigt med samarbejde på tværs af grænserne for at tage fat på spørgsmålet om skattely, der udhuler skattegrundlaget i både EU og udviklingslandene.

Mere grundlæggende bør EU's skattesystemer og prissætning udformes således, at de afspejler de faktiske omkostninger, imødegår vores vigtigste sociale og miljømæssige udfordringer og udløser en adfærsændring i hele økonomien. Bæredygtig konkurrence afhænger af priser, der afspejler de reelle produktions- og brugsomkostninger, dvs. at eksterne omkostninger internaliseres⁶³.

Myndigheder, erhvervsledere og civilsamfundet er nødt til at samarbejde for at sikre lige konkurrencevilkår i tråd med målene for bæredygtig udvikling og stimulere en udvikling, der fører til, at bæredygtige produkter og tjenester bliver de mest økonomisk overkommelige.

Dette bør omfatte ændringer i skattesystemerne, således at medlemsstaterne mindsker skatten på arbejde og øger afgifterne på kapital, forurening, for lavt prissatte ressourcer og andre eksterne miljømæssige omkostninger⁶⁴. "Brugeren betaler"-princippet og "forurenere betaler"-princippet skal anvendes for at forebygge og rette op miljøforringelse og for at undgå at overvælde byrden på skatteyderne. I øjeblikket er skatteindtægterne fra arbejde fortsat otte gange højere end indtægterne fra miljøafgifter i EU, og i årenes løb har kun et begrænset antal EU-medlemsstater skåret ned på skatteindtægterne og indført flere miljøafgifter.

⁶³ Kommissionen for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januar 2017.

⁶⁴ Kommissionen for erhvervsliv og bæredygtig udvikling, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januar 2017.

94%

Næsten alle europæere er enige i, at de, der forurener meget, har det største ansvar for at udbedre de skader, de forvolder.

Holdninger til miljøet,
Eurobarometer 2017

De eksterne transportomkostninger i EU er betydelige

Europa-Kommissionen har foretaget en undersøgelse om internaliseringen af eksterne omkostninger, der vedrører alle transportformer og omfatter trængsel, ulykker, CO₂-udledninger, støj, luftforurening og skader på habitater, og som sammenligner disse omkostninger med de omkostninger, der betales af brugerne. Formålet er at vurdere, i hvilket omfang "brugeren betaler"-princippet og "forureneren betaler"-princippet gennemføres i EU, samt at finde frem til løsningsmodeller for yderligere internalisering af de negative eksterne omkostninger. Ifølge de foreløbige resultater anslås det overordnede niveau for eksterne transportomkostninger i EU-medlemsstaterne til omkring 1 000 mia. EUR om året, hvilket svarer til næsten 7 % af BNP. Resultaterne af denne undersøgelse, der skal være afsluttet inden midten af 2019, vil udgøre et vigtigt input til de kommende debatter om EU's fremtidige transportpolitik.

Vi er også nødt til at sikre, at omstillingen er socialt retfærdig, at omkostningerne forbundet hermed fordeles ligeligt mellem skatteyderne, og at alle betaler deres rimelige andel. Den nødvendige omlægning af afgifter og fjernelse af kontraproduktive finansielle incitamenter som f.eks. tilskud til fossile brændstoffer kan have regressive virkninger og ramme de fattige hårdere. De politiske beslutningstagere er derfor nødt til at tage alle relevante instrumenter i brug og bør foruden f.eks. aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, uddannelse og undervisning sikre, at omstillingen går hånd i hånd med foranstaltninger, der gør skattesystemerne og afgifterne mere progressive og tager højde for de mest sårbare grupper⁶⁵.

På vejen frem vil en harmoniseret beskatning af negative sociale og miljømæssige eksterne omkostninger i EU's indre marked også være vigtig for at gøre det muligt for EU at overgå til en mere effektiv og bæredygtig økonomi og sikre lige konkurrencevilkår for virksomheder⁶⁶. F.eks. strider EU's retlige ramme for energibeskatning stadig imod EU's miljø- og klimamål⁶⁷, hvilket har skadelig indvirkning på de aftalte politiske mål. Et skift væk fra enstemmighed i Rådet i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse "På vej mod en mere effektiv og demokratisk beslutningstagning inden for EU's skattepolitik"⁶⁸ vil være en nødvendig forudsætning for forandring.

Herudover udgør konkurrence er en vigtig del af den overordnede politiksammensætning og af omstillingen til bæredygtighed. Konkurrencepolitikken bidrager til "økonomisk demokrati" og ligestilling. Den muliggør økonomisk overkommelige priser, kvalitet og udvalg og

⁶⁵ "Tax Policies in the European Union: 2018 Survey". Findes på:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/tax-good-governance/european-semester/tax-policies-european-union-survey_en. I december 2018 iværksatte Kommissionen en undersøgelse om megatendenser (klimaændringer, digitalisering, befolkningsaldring osv.) og deres indvirkning på EU's økonomier, navnlig bæredygtigheden af skattesystemerne i EU.

⁶⁶ COM(2019) 8 final.

⁶⁷ COM(2019) 8 final.

⁶⁸ COM(2019) 8 final.

begrænser rodfæstet økonomisk magt, der ikke bygger på fortjeneste. Der er dokumentation⁶⁹ for, at konkurrencepolitikken relativt set er til mere fordel for fattigere husholdninger end rigere husholdninger, og at den fører til en mere effektiv fordeling af ressourcer samt fremskynder innovation, navnlig inden for det teknologiske forskningsområde.

Tekstboks: EU's statsstøttepolitik, navnlig siden dens fornyelse i de seneste år, har været rettet mod bæredygtighed. 94 % af den samlede statsstøtte i EU var rettet mod horisontale mål af fælles interesse som f.eks. miljøbeskyttelse, forskning, udvikling, innovation og regional udvikling. Af de samlede udgifter var 54 % til støtte for miljøet og energibesparelser⁷⁰.

3.2.3 Ansvarlig forretningsskik, virksomhedernes sociale ansvar og nye forretningsmodeller

Virksomhederne spiller en afgørende rolle i omstillingen til bæredygtighed. I løbet af de seneste årtier har et stadig større antal virksomheder både frivilligt og på foranledning af offentlige myndigheder gjort miljømæssig og social ansvarlighed til en vigtig del af deres virksomhedsformål. Flere og flere virksomheder betragter målene for bæredygtig udvikling som en integreret del af deres konkurrenceevne og vækststrategi. De har forstået, at en ansvarlig forretningsskik kan føre til mere bæredygtig fortjeneste og vækst, nye markedsmuligheder og langsigtede værdier for deres aktionærer.

I betragtning af den stigende kompleksitet i og globalisering af forsyningskæder er det vigtigt også at fremme anvendelsen af høje bæredygtighedsstandarder i tredjelande. EU-virksomhedernes og forbrugernes forretningspraksis og forbrugs- og produktionsmønstre bør ikke indirekte bidrage til krænkelse af menneskerettighederne eller miljøforringelse andre steder i verden.

I løbet af de seneste to år har EU styrket aktionærernes⁷¹ og investorernes⁷² rettigheder og hjulpet dem med at forstå både de finansielle og ikkefinansielle aspekter af virksomhedernes resultater og med at blive bedre i stand til at drage virksomhederne til ansvar. EU har ligeledes indført nye miljømæssige og sociale kriterier i sin lovgivning om offentlige udbud

⁶⁹ Dierx, Adriaan, Ilzkovitz, Pataracchia, Ratto, Thum-Thysen and Varga (2017), "Does EU competition policy support inclusive growth", Journal of Competition Law & Economics, Vol. 13, No. 2; OECD, "Factsheet on how competition policy affects macro-economic outcomes" (October 2014); Fabienne Ilzkovitz and Adriaan Dierx, "Ex-post economic evaluation of competition policy enforcement: A review of the literature", GD for Konkurrence (juni 2015).

⁷⁰ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

⁷¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/828 af 17. maj 2017 om ændring af direktiv 2007/36/EF, for så vidt angår tilskyndelse til langsigtet aktivt ejerskab (EØS-relevant tekst).

⁷² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/95/EU af 22. oktober 2014 om ændring af direktiv 2013/34/EU for så vidt angår offentliggørelse af ikke-finansielle oplysninger og oplysninger om mangfoldighed for visse store virksomheder og koncerner (EØS-relevant tekst).

for at tilskynde virksomheder til at udvikle socialt ansvarlige produkter og tjenester. EU har vedtaget forordningen om konfliktminerale⁷³ med det formål at sikre, at virksomheder i EU kun importerer visse mineraler og metaller fra ansvarlige kilder, der ikke bruger fortjenesterne til at finansiere væbnede konflikter. I denne forbindelse er den nyligt vedtagne handlingsplan om bæredygtig finansiering ligeledes relevant, idet den forbinder finansieringssystemet med mere bæredygtige projekter⁷⁴.

Der er dog tydeligvis plads til yderligere fremskridt på alle niveauer. På EU-plan kan arbejdet med at identificere en række passende foranstaltninger og konkrete måder, hvorpå en mere bæredygtig forretningsskik kan blive fremmet, give yderligere resultater og styrke EU-virksomhedernes konkurrencefordel på dette område. Vi vil skulle overveje forskellige former for yderligere incitamenter for virksomheder, således at de i deres aktiviteter integrerer målene for bæredygtig udvikling, herunder undersøger potentialet af fremspirende teknologier og den cirkulære økonomi. EU er i sine interne såvel som eksterne tiltag nødt til fortsat at fremme gennemførelsen af internationalt vedtagne retningslinjer og principper for ansvarlig forretningsskik såsom FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder. Dette er også vigtigt for at sikre lige konkurrencevilkår på internationalt plan.

Med henblik på fremtiden kan den kollaborative økonomi – hvor forbrugerne kan handle direkte med hinanden – udgøre et vigtigt bidrag til bæredygtig vækst og fremkomsten af mere bæredygtige forretningsmodeller, når de fremmes og udvikles på en ansvarlig måde. I øjeblikket skaber kludetæppet af forskellige lovgivningsmæssige tiltag på tværs af EU imidlertid usikkerhed for såvel traditionelle erhvervsdrivende, nye tjenesteydere som forbrugere og hindrer den kollaborative økonomis vækst i EU og de nye og innovative tjenester, der er forbundet hermed.

Socialt iværksætteri – der sigter mod at løse lokale problemer – kan ligeledes spille en vigtig rolle, når det gælder om at imødegå bæredygtighedsudfordringer og samtidig fremme inklusiv vækst og jobskabelse lokalt, fælles velstand og inklusion. Der er tendens til, at nuværende sociale virksomheder er koncentreret i specifikke nicher – navnlig i lokale sammenhænge – og har svært ved at blive større i EU. Finansiering er fortsat et vigtigt spørgsmål, hvorfor EU afsætter flere midler til sociale virksomheder. Ligesom med den kollaborative økonomi kan den komplekse eller manglende lovgivningsmæssige ramme udgøre en hindring. I Frankrig har man med en målrettet lovgivningsmæssig ramme, der blev indført i 2014, anerkendt de særlige forhold, der kendetegner sektoren, hvilket har sat nyt skub i disse virksomheder.

3.2.4 Åben og regelbaseret handel

Åben og regelbaseret handel er et af de bedste redskaber til at øge vores og vores partners velstand og forbedre vores levestandarder og vores planets og demokratiers bæredygtighed. Hvis vi ønsker at opnå et bæredygtigt Europa i en bæredygtig verden, er det vigtigt at gøre brug af vores multilaterale institutioner og bilaterale og multilaterale handelsaftaler til at udforme globale standarder.

Protektionistiske tendenser og en "mit land først"-tilgang er tilbøjelige til at føre til konflikter. Desuden udgør de store hindringer for opbygningen af en bæredygtig planet, hvilket typisk er et mål, der kræver internationalt samarbejde. Af mange årsager er det i EU's vitale interesse at yde markant støtte til og fastholde det multilaterale system.

⁷³ Forordning (EU) 2017/821 om konfliktminerale.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en#investment. Der vil i forbindelse med EU's industridage i begyndelsen af 2019 blive fremlagt et mere omfattende billede af EU's seneste fremskridt med hensyn til virksomhedernes sociale ansvar/ansvarlig forretningsskik og erhvervsliv og menneskerettigheder.

I forbindelse med omstillingen til bæredygtighed er vi nødt til at arbejde mere aktivt sammen med ligesindede partnere for at forhandle sig frem til progressive nye regler, der tager hensyn til FN's 2030-dagsorden. Med sidstnævnte anerkendes den nøglerolle, som det regelbaserede multilaterale handelssystem med Verdenshandelsorganisationen (WTO) i centrum spiller, når det drejer sig om at bidrage til målene for bæredygtig udvikling. EU's løbende konstruktive bestræbelser på at modernisere WTO er derfor afgørende.

I takt med at visse magter trækker sig tilbage fra internationale handelsaftaler, opstår der nye muligheder for EU. Denne Union med det mest udviklede indre marked i verden og med knap en halv milliard forbrugere kan træde ind, hvor andre træder ud, hvilket den har gjort. Desuden har den skabt et nyt og mere bæredygtigt grundlag for handel. Alle nye EU-handels- og investeringsaftaler indeholder nu et kapitel om bæredygtig udvikling, der opretholder og fremmer sociale og miljømæssige standarder. Den økonomiske partnerskabsaftale, der blev undertegnet med Japan i juli 2018, er den første aftale, der uddyber de med Parisaftalen indgåede forpligtelser. I september 2018 blev EU og Canada enige om at samarbejde om handel og klimaændringer inden for rammerne af den samlede økonomi- og handelsaftale (CETA). EU er i færd med at forhandle om kønsspecifikke bestemmelser i forbindelse med moderniseringen af vores associeringsaftale med Chile.

Tekstboks: Juncker-kommissionen har vedtaget eller indledt gennemførelsen af otte handelsaftaler med 15 lande, bl.a. Canada, Ukraine, Singapore, Vietnam, Japan og adskillige lande i Afrika og Stillehavet⁷⁵. EU har nu 39 EU-handelsaftaler på plads med 70 lande over hele verden. Bestemmelser om handel og bæredygtig udvikling har været en central del af EU's frihandelsaftaler siden 2010.

Kommissionen foreslog 15 punkter til styrkelse af gennemførelsen og håndhævelsen af kapitlerne om handel og bæredygtig udvikling i EU's handelsaftaler⁷⁶. Fokus er på stærkere samarbejde mellem forskellige aktører, mere effektiv håndhævelse, herunder en mere bestemt anvendelse af kapitlerne om bæredygtighed i den eksisterende tvistbilæggelsesmekanisme, og forbedret kommunikation og gennemsigtighed.

Som led i sine bestræbelser på at bistå udviklingslande indrømmer EU inden for rammerne af den generelle toldpræferenceordning unilaterale handelspræferencer. Disse er betinget af de præferenceberettigede landes overholdelse af gennemførelsen af centrale internationale konventioner og aftaler om mennesker- og arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og god regeringsførelse og skaber således et incitament for udviklingslandene til at opbygge deres modeller for økonomisk vækst på et bæredygtigt grundlag. I tilfælde af alvorlige og systematiske overtrædelser af disse konventioners principper kan Kommissionen midlertidigt trække disse præferencer tilbage.

3.2.5 Styring og sikring af sammenhæng i politikkerne på alle niveauer

En reel omstilling til bæredygtighed til fordel for alle europæere ved at nå målene for bæredygtig udvikling kræver en samlet tilgang. EU, dets medlemsstater og dets partnere er nødt til at tage hensyn til de indbyrdes forbindelser mellem de forskellige udfordringer og muligheder for bæredygtigheden og støtte sammenhængen mellem forskellige politikområder, sektorer og trin i beslutningsprocessen.

⁷⁵ Cameroun, Elfenbenskysten, Ghana og SADC-ØPA-landene Botswana, Lesotho, Mozambique, Namibia, Sydafrika og Swaziland.

⁷⁶ Uofficielt dokument fra Kommissionens tjenestegrene. Findes på: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf.

Alle berørte parter skal være ombord og spille en aktiv rolle i den bæredygtige omstilling

Respekten for retsstatsprincippet, demokrati og grundlæggende rettigheder er "hvem vi er". Der er tale om principper og værdier, som ikke er til forhandling, og som er fastsat i EU-traktaterne, og de udgør det fundament, vi bygger på. De er også fastlagt som en integreret del af FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling. Det samme gælder principperne om fred, retfærdighed og robuste institutioner, som EU altid har været en stærk fortalere for. Disse principper og fælles værdier er ikke selveffektuerende, og EU, dets medlemsstater og alle europæere er nødt til at opretholde, fastholde og styrke dem. Arbejdsmarkedspartnerne skal yde et væsentligt bidrag. Dette partnerskab skal fastholdes og styrkes for at sikre både effektiv regeringsførelse og en passende sammenhæng i politikkerne.

Ud over disse grundlæggende principper er det yderst vigtigt, at der på grundlag af planlægning, evidensbaserede politikker, inklusivitet, effektivitet, overholdelsen af nærheds- og proportionalitetsprincipperne, måling og overvågning er sammenhæng i alle politikker. Bedre regulering og forvaltning på alle niveauer er også afgørende i denne forbindelse. Det er nødvendigt at foretage grundige konsekvensanalyser for alle politiske løsningsmodeller samt minimere og afbøde kompromiser mellem de økonomiske, sociale og politiske målsætninger. Herudover bør der på en effektiv og struktureret måde tages hånd om relaterede mangler i gennemførelsen, som kan være til fare for en bæredygtig sammenhæng i politikkerne.

Målene for bæredygtig udvikling er udformet således, at de er udelelige, og de fleste mål dækker flere politikområder. Derfor bør bedre samarbejde på tværs af forvaltninger ledsages af en bedre sammenhæng på tværs af forskellige politikområder. Fødevarer, energi og forvaltning af vandressourcer hænger tæt sammen. Det samme gælder f.eks. transport, luftkvalitet og sundhed. En såkaldt "neksustilgang" kræver tværsektorielle projekter på alle niveauer, som tager fat på den indbyrdes forbundethed mellem målene for bæredygtig udvikling. Europa-Kommissionen har fulgt denne tilgang ved at indføre en intern arbejds metode, som går på tværs af siloerne mellem kommissærer og alle Kommissionens ansatte.

Sammenhængen i politikkerne er ikke kun af betydning på internt niveau, men også for den interne politiks indvirkning på den eksterne dimension og omvendt. Vi må sørge for ikke at eksportere vores økologiske fodaftryk eller skabe fattigdom, ulighed og ustabilitet i andre dele

af verden. Som europæere er vi jo godt klar over, at negative konsekvenser andre steder vil få en boomerangeffekt på vores egen økonomi og vores eget samfund, f.eks. ved at forværre årsagerne til migration. EU går ind for sammenhæng i udviklingspolitikken, hvilket sikrer, at indvirkningen af EU's interne politikker på udviklingslandene systematisk tages i betragtning. Den relevante overvågning er blevet indarbejdet i Kommissionens overordnede opfølgning på FN's 2030-dagsorden⁷⁷.

For at sikre vellykkede politikker er vi nødt til at fastlægge klare og målbare målsætninger, således at fremskridtene kan overvåges, og resultaterne gøres offentligt tilgængelige. En aftale om sådanne mål og et overvågningssystem kunne udgøre et næste skridt på EU-plan. Det Europæiske Råd glædede sig over Kommissionens hensigt om at offentliggøre dette oplæg for at bane vejen for en omfattende gennemførelsesstrategi for FN's 2030-dagsorden i 2019, hvilket kunne indarbejde dette initiativ.

Gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling kræver desuden effektivt samarbejde på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan. Henstillingerne i Kommissionens meddelelse "Nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet: Styrkelse af deres rolle i EU's politiske beslutningsproces" fra taskeforcen om nærhedsprincippet, proportionalitetsprincippet og "Mindre, men mere effektivt" omfatter en køreplan for opfyldelsen heraf⁷⁸. Kommissionen og andre EU-organer vil navnlig kunne fremme udvekslingen af bedste praksis mellem byer og regioner og fastsætte parametrene for en grænseoverskridende territorial tilgang til opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling.

Civilsamfundet, den private sektor og den akademiske verden skal selvfølgelig også inddrages i samtalen og gennemførelsesforanstaltningen. Multiinteressentplatformen på højt plan om målene for bæredygtig udvikling, som Kommissionen oprettede i 2017⁷⁹, har bidraget positivt til samlingen af tværgående idéer. Platformens input har været uvurderlig for Kommissionens arbejde og er knyttet som bilag til dette oplæg. Ekspertgruppen på højt plan om bæredygtig finansiering er et andet positivt eksempel på tværsektorielt samarbejde af afgørende betydning for udarbejdelsen af Kommissionens handlingsplan om bæredygtig finansiering.

I forbindelse med komplekse udfordringer med en bred vifte af konkurrerende interesser vil partnerskaber med mange interessenter kunne fremmes yderligere for at tackle den indbyrdes afhængighed mellem de forskellige mål for bæredygtig udvikling.

På den anden side kræver flerniveaustyringstilgangen, at EU's indsats er hensigtsmæssigt formuleret på det overordnede forvaltningsniveau. Vi skal i forbindelse med gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling håndtere mange udfordringer, som ikke kender nogen grænser. En stærkere "udadvendt" vinkling i tæt samarbejde med EU's partnere fra hele verden på alle niveauer er derfor nødvendig. I FN spiller Det Politiske Forum på Højt Niveau en vigtig rolle, navnlig for så vidt angår overvågningen af fremskridt. EU kan som en stærk fortaler for multilateralisme føre an, når det gælder om at sikre en korrekt indberetning af fremskridt hen imod målene for bæredygtig udvikling og insistere på en stringent gennemførelse og overvågning fra samtlige partners side.

---

⁷⁷ I EU-rapporten fra 2019 om sammenhæng i udviklingspolitikken, der offentliggøres sammen med dette oplæg, er der gjort rede for fremskridtene – arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene (SWD(2019) 20).

⁷⁸ COM(2018) 703 final. Findes på: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-principles-subsidiarity-proportionality-strengthening-role-policymaking_en.pdf og https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation/task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_en.

⁷⁹ Findes på: https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/global-topics/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_en.

4 EU som global pioner inden for bæredygtig udvikling

EU og FN er naturlige partnere i bestræbelserne på at skabe en sikrere og bedre verden for alle. Vi har ikke brug for flere mure, men derimod globale regler, som overholdes af alle. EU betragter det regelbaserede system som den bedste garanti for bæredygtigheden af vores økonomi og samfund. Kun multilateralt diplomati kan føre til løsninger på internationale udfordringer. I EU's globale strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitikken anerkendes betydningen af målene for bæredygtig udvikling som en tværgående prioritet, og der er behov for en samordnet indsats fra EU og dets medlemsstater i deres samkvem med resten af verden.

Med den globale opblussen af voldelige konflikter, der især har fundet sted de seneste fem år, bliver vi igen mindet om, at fred og sikkerhed i EU også afhænger af dets evne til at bidrage til at skabe og bevare fred andre steder i verden. EU's erfaring med at skabe fred hjemme giver det en blød magt og troværdighed som global aktør i indsatsen for bæredygtig fred og velstand.

EU skal også fortsætte med at dele bæredygtige løsninger på globale problemer, idet vores politikker kun vil have en begrænset virkning på kloden, hvis andre forfølger modstridende politikker. Ved at hjælpe og opmuntre andre til at følge os i vores indsats kan EU presse på for at sikre lige vilkår, således at alle konkurrerer med hinanden på de samme betingelser. Når EU lader andre lande få del i dets løsninger, fører det desuden til flere job og højere bæredygtig vækst, ikke kun i partnerlandene, men også i EU.

Hvis vi skal lykkes med grøn og inklusiv økonomisk omstilling, kræver det i sidste ende, at vi får vores globale partnere med, og at vi kan argumentere for, at en global model for bæredygtig udvikling, som bygger på vores vigtigste værdier og principper, er den bedste vej til at opnå fælles velstand og en bæredygtig verden. EU's interne arbejde med målene for bæredygtig udvikling og udlandets billede deraf er derfor to sider af samme sag. Det er i EU's interesse at spille en førende rolle i gennemførelsen af FN's 2030-dagsorden på globalt plan gennem sin optræden udadtil.

EU og dets medlemsstater er den største donor af humanitær bistand og udviklingsbistand på verdensplan. EU har kollektivt forpligtet sig til at øge sin officielle udviklingsbistand til mindst 0,7 % af EU's bruttonationalindkomst på årsbasis. Via samarbejdet med 150 partnerlande over hele verden er EU's udviklingssamarbejde både et middel til at løfte mennesker ud af fattigdom og sikre værdighed og lighed, og det bidrager også til at skabe fredelige, retfærdige og inkluderende samfund. Krisernes langvarige karakter gør det nødvendigt for EU at fortsætte sin samordnede indsats for at imødekomme humanitære behov og bekæmpe de grundlæggende årsager til fattigdom, fordrivelse, skrøbelighed og ustabilitet.

Den nye europæiske konsensus om udvikling justerer udtrykkeligt EU's politik med henblik på gennemførelsen af FN's 2030-dagsorden, og hovedformålet er at udrydde fattigdom. Det er især en styrke, at dette er et fælles tilsagn fra EU og alle medlemsstaterne om at arbejde bedre sammen, herunder gennem fælles programmering og mere effektiv koordinering på stedet. Der bør ske en yderligere styrkelse af denne kurs med EU's fremtidige eksterne finansieringsinstrument, som udtrykkeligt har til formål at understøtte gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling.

Vi vil fortsætte vores aktive engagement med partnerlande gennem politiske dialoger på grundlag af målene for bæredygtig udvikling og kombinere dette med vores finansielle

bistand og udviklingssamarbejde. EU's nye partnerskab med landene i Afrika, Vestindien og Stillehavet, som vil afløse den nuværende Cotonouaftale, bør bidrage til at øge befolkningernes velstand ved at opfylde målene for bæredygtig udvikling. Fremadrettet bør EU og medlemsstaterne lægge særlig vægt på at opbygge et stærkt og ligeværdigt partnerskab og samarbejde med Afrika. EU har stor interesse i et afrikansk kontinent med økonomisk og politisk fremgang, hvor der er større muligheder for vækst, lokal beskæftigelse, nye forretningsmodeller og gensidigt fordelagtige handelsforbindelser med Europa. Samtidig kan EU's samarbejde med mere udviklede udviklingslande i en lang række sektorer have en betydelig indvirkning på den globale bæredygtige udvikling.

Det er fortsat en prioritet at få inddraget den private sektor fuldt ud og at styrke bæredygtige investeringer – også uden for EU's grænser. Planen for europæiske eksterne investeringer har skabt en ny standard for anvendelse af offentlige midler til at mobilisere private investeringer til bæredygtig udvikling i partnerlande – med udgangspunkt i Afrika og EU's naboskabslande⁸⁰. Den nye alliance mellem Afrika og Europa med fokus på bæredygtige investeringer og jobs, der blev lanceret i september 2018, rummer et stort potentiale for udnyttelse af bæredygtige investeringer, og den vil kunne skabe op til 10 mio. arbejdspladser i Afrika bare de næste fem år.

Eftersom især udviklingslande har vanskeligheder med at få adgang til tilstrækkelig finansiering til at dække deres behov inden for bæredygtig infrastruktur og energieffektivitet, vil de finansielle markeder med deres globale omfang kunne åbne store muligheder for støtte til alle landes omstilling ved at opfylde lokale behov ved hjælp af globale finansieringskilder. Hvis initiativer og værktøjer til bæredygtig finansiering på tværs af jurisdiktioner gensidigt justeres, vil det kunne sikre kompatible markeder for bæredygtige finansielle aktiver på tværs af grænser, og derigennem kan stordriftsfordele opnås og fragmentering undgås. Dette vil give nye store investeringsmuligheder for virksomheder og den finansielle sektor på verdensplan.

Det er EU's mål at gå forrest i koordineringen af den internationale indsats for at opbygge et finansielt system, der understøtter bæredygtig vækst globalt. Med henblik på at styrke samarbejdet vil det være hensigtsmæssigt at oprette et internationalt netværk af myndigheder fra både udviklede lande og udviklingslande, som ønsker at fremme bæredygtig finansiering. En sammenhængende international strategi og arkitektur, som udnytter den indsats, der gøres af institutioner som f.eks. Verdensbankgruppen, Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, vil kunne bidrage til at opskalere bæredygtig finansiering og mobilisere internationale investorer med henblik på bæredygtige investeringer over hele verden. Nye finansielle teknologier og innovative finansieringsløsninger giver også store muligheder for at forbinde investorer med bæredygtige projekter.

Klimaforandringer og miljøforringelser er stadig en af de største trusler mod fred og sikkerhed i verden, og hvis der ikke handles beslutsomt, vil de blive en endnu større kilde til globale risici, herunder til tvangsfordrivelse og migration. EU er nødt til at gå forrest, bl.a. med stringent gennemførelse af Parisaftalen og i de internationale bestræbelser på at dekarbonisere transportsektoren. EU kan også tage initiativ til bindende globale aftaler inden for områderne cirkulær økonomi, ressourceanvendelse og biodiversitet.

---

⁸⁰ Med mobiliseringen af over 37 mia. EUR siden starten i september 2017 er alliancen godt på vej til at nå 2020-målet om mobilisering af 44 mia. EUR i investeringer med henblik på bæredygtig udvikling.

Ved at være "first mover" inden for grøn og inklusiv økonomisk omstilling og samtidig presse på for internationale regler vil vi kunne fastsætte standarderne for resten af verden, og det vil give os en stor konkurrencefordel på det globale marked.

5 Fremtidsscenerier

EU har forpligtet sig til at gennemføre FN's 2030-dagsorden. Med en ny femårig politikcyklus i horisonten er det tid til at nå til enighed om, hvordan vi lever op til vores kollektive tilsagn. EU's institutioner skal beslutte, hvilke strukturer, værktøjer og politikker de vil anvende til at gennemføre og nå målene for bæredygtig udvikling og til at hjælpe og guide vores partnere. Der er forskellige syn på, hvordan vi bedst opnår dette, og hver institution, dvs. Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, har sine egne ansvarsområder i overensstemmelse med traktaterne og vores internationale forpligtelser.

I oktober 2018 udtrykte Det Europæiske Råd sin tilfredshed med Kommissionens hensigt om at offentliggøre et oplæg med henblik på at bane vejen for en omfattende gennemførelsesstrategi i 2019.

I nærværende oplæg foreslås der på baggrund af Det Europæiske Råds retningslinjer tre forskellige scenarier med henblik på drøftelserne om, hvordan målene for bæredygtig udvikling bedst kan nås, og hvad der vil være den mest effektive rollefordeling. Disse overvejelser har til formål at kvalificere debatten mellem borgere, interessenter, regeringer og institutioner i de kommende måneder med henblik på at give inspiration til EU's strategiske dagsorden 2019-2024 og den kommende formand for Europa-Kommissionens fastlæggelse af prioriteter.

Alle tre scenarier bygger på den fælles forudsætning, at der i medlemsstaterne, virksomhederne og civilsamfundet er en bred erkendelse af, at der er behov for et stærkere engagement, hvis EU og verden skal sikre en bæredygtig fremtid og nå målene for bæredygtig udvikling inden 2030 og tiden derefter. Derigennem kan vi sikre en moderne økonomi, et rent miljø og borgernes velfærd på en beboelig planet.

Der er også enighed om, at selv om indsatsen for bæredygtighed bør foregå på europæisk niveau, vil vi i sidste ende kun kunne nå i mål med en global tilgang. For at Europa fortsat skal kunne blomstre som kontinent, er der desuden behov for at støtte en stor del af udviklingslandene med henblik på at nå op på vores økonomiske og sociale niveau. På samme måde bidrager støtte til udviklingslandenes økonomiske fremskridt hen imod målene for bæredygtig udvikling også til at opnå en lang række af EU's strategiske interesser, såsom begrænsning af irregulær migration. Målene for bæredygtig udvikling, som er blevet underskrevet af 193 stater, er den mest moderne og omfattende ramme at bygge vores arbejde på.

Omdrejningspunktet for den europæiske debat er nu, hvad vi skal gøre, og hvordan. De tre scenarier skitserer forskellige reaktioner, men er alle baseret på, at EU har store konkurrencefordele med hensyn til at påtage sig en førerrolle og være "first mover". Disse scenarier er hverken begrænsende eller bestemmende. De har til formål at fremlægge forskellige ideer og anspore til debat og udvikling af ideer. Det endelige resultat vil sandsynligvis være en kombination af visse elementer fra hvert scenarie.

Scenarie 1: En overordnet EU-strategi for målene for bæredygtig udvikling som rettesnor for EU's og medlemsstaternes indsats

En af de måder, hvorpå vi kan imødegå de udfordringer, vi står over for, er ved på højeste EU-politiske niveau at støtte de globalt aftalte mål for bæredygtig udvikling og gøre dem til de overordnede strategiske politiske mål for EU og medlemsstaterne. Denne tilgang vil være i overensstemmelse med anbefalingen fra multiinteressentplatformen på højt plan om målene for bæredygtig udvikling.

I dette scenarie vil FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling være vores kompas og kort og derigennem fastlægge den strategiske ramme for EU og medlemsstaterne.

En strategisk indsats fra EU's og medlemsstaternes side – med inddragelse af regionale og lokale myndigheder – vil kunne gennemføres, og den vil kunne koordineres effektivt. En fælles tilgang vil

derved blive fremmet på alle forvaltningsniveauer i tæt samarbejde med alle interessenterne. Det vil udgøre en stærk komponent i EU's relationer med tredjelande med henblik på at fremme den internationale indsats for bæredygtighed.

Dette vil også indebære oprettelsen af en "europæisk proces for politikkoordinering vedrørende målene for bæredygtig udvikling" for regelmæssigt at kunne vurdere og overvåge fremskridtene med hensyn til gennemførelse, og det vil på den måde afspejle den tværgående karakter og de indbyrdes forbindelser mellem målene, herunder i den interne forvaltning i Europa-Kommissionen.

Hvad det betyder i praksis

- ✓ Specifikke mål for gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling defineres på EU-plan, og en overordnet EU-strategi for målene gennemføres af Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet
- ✓ Omfattende nationale strategier for målene for bæredygtig udvikling udarbejdes på nationalt plan
- ✓ Konkrete og tidsbestemte delmål for 2030 foreslås af Kommissionen og godkendes af Det Europæiske Råd
- ✓ Princippet om "sustainability first" (bæredygtighed først) integreres i dagsordenerne for bedre regulering i EU og medlemsstaterne
- ✓ En mekanisme til indberetning og overvågning af fremskridt med hensyn til målene for bæredygtig udvikling på EU-plan og i medlemsstaterne oprettes og koordineres, f.eks. i forbindelse med det europæiske semester
- ✓ Den rolle, som multiinteressentplatformen om målene for bæredygtig udvikling varetager, styrkes i form af en specifik rolle i overvågningen af gennemførelsen af målene
- ✓ EU's foranstaltninger udadtil med hensyn til bæredygtighed styrkes yderligere, og alle udenrigspolitiske foranstaltninger justeres med henblik på gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling.

For og imod

- + Skabelse af en stærk fælles positiv vision for en bæredygtig europæisk fremtid i hele EU
- + Styrkelse af det politiske ejerskab og bedre koordinering på tværs af alle forvaltningsniveauer inden for EU samt – på baggrund af den grænseoverskridende natur af udfordringerne i EU – bedre mulighed for at gennemføre FN's 2030-dagsorden og sikre grøn og inklusiv vækst i EU

- + Et stærkt signal på internationalt plan om, at EU er fuldt engageret i sine internationale forpligtelser, FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling, både internt og eksternt
- + Klar og gennemsigtig kommunikation og inddragelse af interessenter
- Risiko for, at fremgangsmåden ikke er tilstrækkelig tilpasset de særlige forhold og udfordringer i de enkelte medlemsstater, idet den strategiske ramme ikke kan tage højde for alle forskellene
- Risiko for, at der i betragtning af kompleksiteten af at aftale EU-dækkende mål på alle de forskellige områder omfattet af målene for bæredygtig udvikling vil blive brugt meget tid på strategiudvikling i stedet for at gå videre på konkrete politikområder på alle de niveauer, hvor der vil kunne gøres en forskel.

Scenarie 2: Fortsat integration af målene for bæredygtig udvikling i alle relevante EU-politikker gennemføres af Kommissionen, men de enkelte medlemsstater kan ikke pålægges at handle

I dette scenarie vil målene for bæredygtig udvikling fortsætte med at inspirere vores politiske beslutningstagning i EU-regi og være styrende for udarbejdelsen af EU's vækststrategi for perioden efter 2020, men EU's medlemsstater vil ikke være forpligtet til kollektivt at nå målene for bæredygtig udvikling i EU.

I Europa-Kommissionen vil dette kunne betyde, at et medlem af kollegiet får tildelt et bredt ansvar for "bæredygtighed". Denne kommissær vil kunne arbejde videre med andre kommissærer i en særlig projektgruppe med deltagelse af alle kommissærer. For at sikre den politiske sammenhæng vil det være nødvendigt med tæt samarbejde med andre kommissærprojektgrupper.

Gennem dagsordenen om bedre regulering vil Kommissionen kunne fortsætte med at sikre en inkluderende og evidensbaseret

beslutningsproces. I kombination med stærkere integration af målene for bæredygtig udvikling i det europæiske semester i overensstemmelse med EU's vækststrategi for perioden efter 2020 styrkes sammenhængen i EU's politikker, og det sikres, at EU rykker nærmere opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling.

Med denne tilgang vil det imidlertid i højere grad være overladt til medlemsstaterne og regionale og lokale myndigheder at tilpasse deres indsats med henblik på en konsistent opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling.

Hvad det betyder i praksis

- ✓ Målene for bæredygtig udvikling anvendes som rettesnor for EU's vækststrategi for perioden efter 2020 med fokus på de områder, hvor der er størst EU-merværdi, f.eks. den cirkulære økonomi, forskning og innovation, beskæftigelse og social inklusion, klima og energi, fødevarer-systemer, landbrug og arealanvendelse samt samhørighedspolitikken
- ✓ Målene for bæredygtig udvikling integreres gennem EU's politikker og tiltag, gennem dagsordenen for bedre regulering, og tilpasses den specifikke EU-sammenhæng med delte kompetencer med medlemsstaterne
- ✓ Den flerårige finansielle ramme (FFR) anvendes til at yde en del af den nødvendige yderligere finansiering til at gennemføre integrationen af bæredygtighed. Medlemsstaterne

Hvad det betyder i praksis

- forpligter sig til at gøre det samme
- ✓ Målene for bæredygtig udvikling og relevante EU-mål inddrages i processen i forbindelse med det europæiske semester, når det relevant i forhold til vækststrategien for perioden efter 2020
- ✓ Kapitlerne om handel og bæredygtighed styrkes efter behov i forbindelse med modernisering af EU's frihandelsaftaler og forhandling af fremtidige handelsaftaler, og der sikres en effektiv håndhævelse heraf
- ✓ Gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling overvåges af EU gennem Eurostats analyse af fremskridtene med målene, og denne analyse vil løbende blive videreudviklet. Årlige nationale overvågningsrapporter udarbejdes af medlemsstaterne
- ✓ Medlemsstaternes centrale ansvar for rapportering af gennemførelsen af målene for bæredygtig udvikling fastholdes, mens Europa-Kommissionen supplerer med rapportering om fremskridt med hensyn til målene for bæredygtig udvikling på internationalt niveau til FN's Politiske Forum på Højt Niveau vedrørende Bæredygtig Udvikling.

For og imod

- + Eftersom de mest kritiske områder for EU med hensyn til at nå målene for bæredygtig udvikling stort set ligger fast, kan EU fokusere på at fastlægge strategiske prioriteter og levere konkrete resultater på de områder, hvor der kan opnås størst EU-merværdi
- + Beslutningstagningen på EU-plan er hurtigere, og forhandlingerne om strategiske prioriteter er præget af større konsensus
- + EU vil fortsætte med at være en global fortaler for FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling
- Det vil blive vanskeligere at sikre sammenhængen mellem politikker på området bæredygtig udvikling på EU-plan og mellem EU-politikker og nationale politikker på området
- Der er en risiko for, at EU og medlemsstaterne ikke kan leve op til deres fælles tilsagn med hensyn til bæredygtighed, og at medlemsstaterne ikke kan pålægges at handle på området
- I stedet for en højere grad af koordinering på EU-plan vil de enkelte medlemsstater kunne iværksætte tiltag på visse centrale områder, som kan påvirke det indre marked og den globale konkurrenceevne
- Der er en risiko for uoverensstemmelse mellem EU's politiske tilsagn med hensyn til at nå målene for bæredygtig udvikling og de opnåede resultater.

Scenarie 3: Øget fokus på eksterne tiltag og konsolidering af de nuværende ambitioner for bæredygtighed på EU-plan

Eksterne tiltag vil blive prioriteret i forbindelse med målene for bæredygtig udvikling. Da EU allerede er førende inden for mange aspekter vedrørende målene for bæredygtig udvikling, vil der blive rettet et større fokus mod, at resten af verden når op på vores niveau, samtidig med at der indføres forbedringer på EU-plan.

Vores sociale markedsøkonomi er blevet et EU-varemærke og har gjort det muligt for EU-medlemsstaternes økonomier at skabe velstand og bredt funderet fremgang takket være de stærke sociale velfærdssystemer. EU har allerede nogle af verdens højeste miljøstandarder, og vores virksomheder er på forkant med udviklingen i forhold til

konkurrenterne på verdensplan. Unionen opfattes også som en højborg for frihed og demokrati med stabile institutioner, der bygger på retsstatsprincippet og et dynamisk civilsamfund. EU vil derfor kunne beslutte i højere grad at fremme sine nuværende miljømæssige, sociale og forvaltningsmæssige standarder i multilaterale forhandlinger og handelsaftaler.

EU kunne også intensivere sit samarbejde med centrale internationale organisationer og fora yderligere, f.eks. med FN, Den Internationale Arbejdsorganisation, Verdenshandelsorganisationen og G20

samt med tilsynsorganerne for multilaterale miljøaftaler, med henblik på at fremme EU's værdibaserede udenrigspolitiske dagsorden.

EU's støtte til multilateralisme – med FN som det centrale led – og gennemsigtige og pålidelige internationale relationer vil fortsat blive prioriteret.

Hvad det betyder i praksis

- ✓ Integrationen af målene for bæredygtig udvikling i EU's eksterne politikker fortsættes, og forskellige behov og interesser hos partnere anerkendes, mens der i mindre grad foretages interne justeringer
- ✓ Regelmæssig og detaljeret rapportering og overvågning af processen vedrørende målene for bæredygtig udvikling i forbindelse med EU's eksterne tiltag foretages af EU på internationalt plan inden for rammerne af FN
- ✓ Kapitlerne om handel og bæredygtighed styrkes efter behov i forbindelse med modernisering af EU's frihandelsaftaler og forhandling af fremtidige handelsaftaler, og der sikres en effektiv håndhævelse heraf
- ✓ Gennemførelsen af den globale strategi for EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik og den nye europæiske konsensus om udvikling styrkes
- ✓ Politikområderne forsvar, rumfart, sikkerhed og migration søges styrket, idet de som understøttende politikker bidrager til at fremme den eksterne politiske dagsorden for bæredygtig udvikling
- ✓ Nye former for bæredygtig finansiering og udvikling styrkes, f.eks. den eksterne investeringsplan.

For og imod

- + EU's ressourcer koncentrerer om de lande eller regioner, der har størst behov, samtidig med at justeringen af EU's politikker gennem integration af målene for bæredygtig udvikling foretages uden en særlig strategisk ramme herfor
- + Der sikres sammenhæng mellem EU's eksterne tiltag og Unionens målsætninger om at fremme bæredygtighed, demokrati, menneskerettigheder, retsstatsprincippet og de grundlæggende frihedsrettigheder i verden
- Der er en risiko, at denne tilgang vil undergrave EU's politiske troværdighed og lederskab både hjemme og globalt med hensyn til FN's 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling på et tidspunkt, hvor multilateralismen er under pres. Det er et vigtigt aspekt ved FN's 2030-dagsorden, som EU aktivt har virket for at fremme, at den er universel
- EU får ikke udnyttet muligheden for at udvikle en positiv vision for Europa, der bygger på bæredygtighed

- EU får ikke udnyttet fordelene af at være "first mover" til at fastlægge bæredygtighedsstandarder, som resten af verden kan følge, og risikerer, at gevinsterne ved bæredygtig vækst indkasseres af andre på det globale marked
- Konsolideringen af den nuværende EU-politik vedrørende målene for bæredygtig udvikling risikerer ikke at leve op til borgernes voksende forventninger og ambitioner.